

Πάντα τὰ ἔθνη

ΑΠΟΣΤΟΛΙΚΗ ΔΙΑΚΟΝΙΑ ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ
ΓΡΑΦΕΙΟ ΕΞΩΤΕΡΙΚΗΣ ΙΕΡΑΠΟΣΤΟΛΗΣ
Τηλ. 210.7272.315-317, Fax 210.7272310
ΙΩΑΝΝΟΥ ΓΕΝΝΑΔΙΟΥ 14 – Τ.Κ. 115 21 ΑΘΗΝΑ
GREECE
e-mail: ierapostoli@apostoliki-diakonia.gr

ΠΛΗΡΩΜΕΝΟ
ΤΕΛΟΣ
Ταξ. Γραφείο
Κ.Ε.Μ.Π.Α.
Αριθμός Ράβδου
9

ΕΝΤΥΠΟ ΚΛΕΙΣΤΟ ΑΡ. ΑΔΕΙΑΣ 1/2007 ΚΕΜΠ.
ΚΩΔΙΚΟΣ ΕΛΤΑ 3536

ΤΡΙΜΗΝΙΑΙΟ ΙΕΡΑΠΟΣΤΟΛΙΚΟ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟ
ΕΤΟΣ ΚΗ' – ΤΕΥΧΟΣ 112
ΟΚΤΩΒΡΙΟΣ - ΝΟΕΜΒΡΙΟΣ - ΔΕΚΕΜΒΡΙΟΣ 2009

Νηπιαγωγείο στην Tshikapa του Congo

Στήθηκε «στά γρήγορα» στην ένορία του αγίου Ίωάννου του Χρυσοστόμου. Ένώ τελειώνει η οικοδομή του Δημοτικού Σχολείου (6τάξιο για 350 μαθητές), στην άλλη ένορία, των αγίων Αποστόλων Πέτρου και Παύλου.

Λές και οι γονείς τό περίμεναν. Κι ενώ σχεδιάζαμε για 50 παιδιά, παρουσιάστηκαν 70! ~ Αντε νά βολέψεις τά 20 περισσότερα· και μάλιστα όταν, μεταξύ αυτών, είναι και παιδιά των «έν ύπεροχη όντων» μέ άπαιτήσεις!

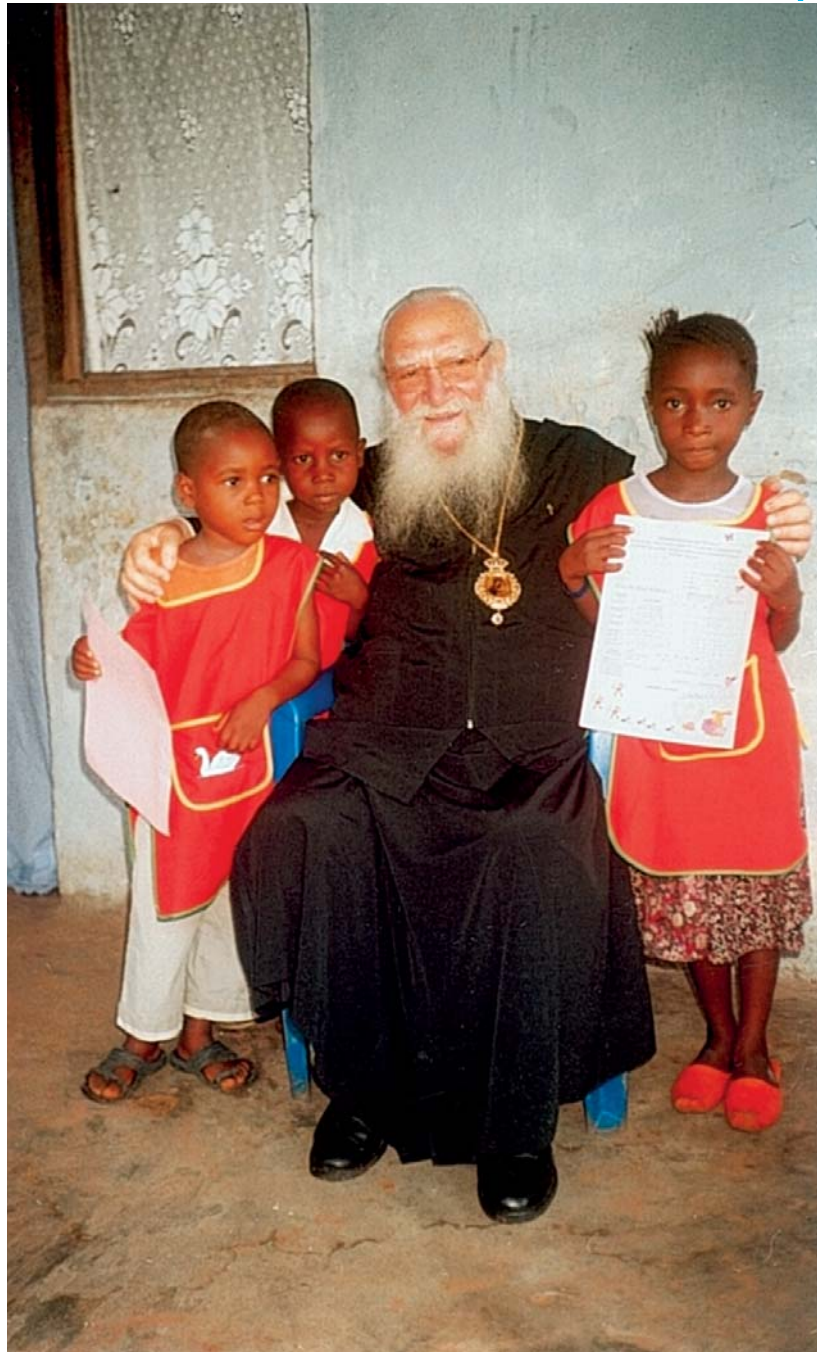
Ντυμένα, πλυμένα, καθαρά, χαρούμενα, όλο ζωντάνια, μέ τά τραγούδια και τίς φωνούηες τους και τά παιδιάστικα καμώνάτά τους... Μιά άλλη νότα στην αύλή τής Έκκλησίας, πού τήν έκτισαν εύσεβείς δωρήτριες από τήν Κύπρο πριν από 20 χρόνια περίπου.

~ Ηρθε ό Έπίσκοπός τους από τήν πρωτεύουσα. Συνάχθηκαν και οι 3 ιερείς και οι γονείς. ~ Έγινε ή πρώτη επίσημη σύναξη τους. Ραντίστηκαν μικροί-μεγάλοι και τό νηπιαγωγείο τους μέσα-έξω μέ τά αγιασμένα νερά τής ιερής τελετής. Τραγούδησαν τά παιδιά, είπαν τά ποιήματά τους, φάγανε τό γλυκό τους, βγήκαν φωτογραφίες... Καί τί δέν έγινε εκείνο τό πρωινό, 14 Ιανουαρίου 2010, στην αύλή του Σχολείου!

Είπε ό Δεσπότης τά έπίκαιρα λόγια του και ή νηπιαγωγός τά δικά της.

~ Αρχισαν όλα καλά, μέ πλούσια στήριξη πιστών φίλων τής ιεραποστολής από τήν Ελλάδα. Καί θά προχωρήσουν καλύτερα. Νά τό δώσει ό Θεός, πού αγαπάει τά παιδιά του κόσμου.

† Ο Κ. Α. Γ.

ΠΡΑΓΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑ ΚΑΙ ΦΑΝΤΑΣΙΑ ΣΤΟ ΑΠΟΣΤΟΛΙΚΟ ΕΡΓΟ

«ΚΑΜΕΡΟΥΝ 2009 ή... 139 μ.Χ.!»

ΙΣΤΟΡΙΚΑ τό πρώτο κήρυγμα περί του Θεανθρώπου άκούστηκε στό Καμερούν πριν 139 χρόνια. Οι πρώτοι ιεραπόστολοι ήταν Προτεστάντες (1870-1880)· λίγα χρόνια μετά έφθασαν και οι Καθολικοί ιεραπόστολοι (1890)...

~ Η παρουσία των Όρθοδόξων μεταναστών ξεκινά στις άρχές του 1900, όπότεν ξεκινούν σιγά-σιγά λατρευτικές συνάξεις από περιοδεύοντες ιερείς του Πατριαρχείου σε σπίτια διαφόρων Έλλήνων ή σε ναούς άλλων όμολογιών παραχωρημένων για τίς μεγάλες έορτές και μόνον.

~ Η συγκρότηση των Έλληνικών Κοινοτήτων θά γίνει πολύ άργότερα μέ πρωταρχικό σκοπό τή δημιουργία τόπων λατρευτικών συνάξεων-έκκλησιών.

~ Έτσι τό 1953 θά άνεγερθούν δύο περικατηλιέστατοι ναοί, στό Γιαουντέ, έπ' όνόματι του Εύαγγελισμού τής Θεοτόκου και στή Ντουάηα των Αγίων Κωνσταντίνου και Έλένης και άργότερα δύο ιδιωτικά παρεκλήσια των Παμμεισίτων Ταξιαρχών και του Αγίου Γερασίμου- στην πόλη Κονζάμπα μέσα σε Έλληνικές ιδιοκτησίες.

~ Οι δύο μεγάλοι Ναοί -του Γιαουντέ και τής Ντουάηα- φτιαγμένοι για τήν έξυπνέτηση των συνεχώς αύξανόμενων Έλληνικών Κοινοτήτων θά ξεκινήσουν ένα «σιωπηλό κήρυγμα» περί τής ύπάρξεως τής Όρθοδόξου Έκκλησίας μέσα σε ένα περιβάλλον όχι τόσο εύνοικό όπου γινόταν ένας άγώνας δρόμου μεταξύ Ρωμαιο-Καθολικισμού και Προτεσταντισμού για τήν κατάκτηση τής πλειοψηφίας.

~ Η παρουσία τής Όρθοδόξου Έκκλησίας είναι άμελητέα και άνευ κινδύνων για τά δύο μεγάλα αυτά ρεύματα καθόσον δρα έντός των τειχών των Έλληνικών Κοινοτήτων. Χωρίς νά λείπουν και κάποιες στιγμές πολεμικής.

~ Αυτή ήταν ή αρχή του Εύαγγελισμού του Καμερούν.

~ Σήμερα υπάρχουν περισσότερες από 110 προτεσταντικής προελεύσεως όμολογίες και πάνω από 60 έλευθερες εκκλησίες πού λειτουργούν κατά τό λειτουργικό τυπικό τής Ρωμαιοκαθολικής Έκκλησίας αλλά διαχωρίζονται μέ φανατισμό μερικές φορές από τή Ρωμαιοκαθολική Έκκλησία.

~ Στις προτεσταντικής προελεύσεως όμολογίες επικρατεί μία συνεχής διαίρεση και δημιουργία νέων

μορφών προτεσταντισμού, με την ταχύτητα της «κυτταροδιαίρεσας» κατά τη δημιουργία ενός οργανισμού, έτσι πολλές φορές και στά όρια μόνο μιās πόλεως συναντούμε μιά σειρά 40-50 μορφών προτεσταντικών όμοιογίων μερικές από τις οποίες δέν είναι δυνατόν νά τις βρεί κανένας σέ κάποιο επίσημο αντίαιρετικό κατάλογο.

Επίσης στην ίδια πόλη μπορεί νά υπάρχουν και πάνω από 10 «ἐλεύθερες ἐκκλησίες». Όλες αυτές οι «ἐκκλησίες» είναι ἡ νόμιμες ἡ υπάρχουν στην άνοχή της κρατικής ἐξουσίας.

Στά μεγάλα άστικά κέντρα υπάρχουν δορυφορικές τηλεοπτικές άναμεταδόσεις τουλάχιστον από 3 μεγάλα κανάλια τών «άναγεννημένων πεντηκοστιανών» από Ἄμερική, Ν. Ἄφρική και Νιγηρία μέ κοινές ώρες άναμεταδόσεων τών λεγομένων «θεραπευτικών συνάξεων».

Αυτές οι τηλεοπτικές άναμεταδόσεις είναι ένας άλλος σημαντικός παράγοντας του σαρωτικού πολυπολιτισμισμού τών προτεσταντικών όμοιογίων.

Πολλοί θέλοντας νά μιμηθούν αυτές τις «θεραπευτικές συνάξεις» και γιά βιοποριστικούς λόγους δημιουργοῦν δικές τους «πεντηκοστιανές ἐκκλησίες» και γιά νά προσελκύσουν ἡ θηρεύσουν πιστούς από άλλες όμοιότητες χρησιμοποιοῦν κάθε θεμιτό –και πολλές φορές– και άθέμιτο μέσον.

Οι «ἐλεύθερες ἐκκλησίες» Ρωμαιοκαθολικοῦ λειτουργικοῦ τυπικοῦ είναι κατά βάση δημιουργήματα της άναγκαστικής άγαμίας του κλήρου της Ρωμαιοκαθολικής ἐκκλησίας και της φιλαρχίας διαφόρων πρώην Ἄφρικανών Ρωμαιοκαθολικῶν Κληρικῶν.

Κάτι όμως πού θά πρέπει νά ἐπισημανθεῖ είναι τό γεγονός ότι οι «πιστοί» αυτών τών όμοιογίων μπορούν νά είναι συγχρόνως πιστοί τριών ἡ τεσσάρων ἡ και περισσότερων «όμοιογίων» και συγχρόνως και Ρωμαιοκαθολικοί!...

Επειδή γιά τήν πραγματικότητα της Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας αυτές οι μορφές «παραλήλου πίστωσης» και «παραλήλου ἐντάξεως» σέ περισσότερα από ένα «θρησκευτικά σώματα», είναι άπαράδεκτες και σάν φαινόμενα σπανιότητες στον δικό μας χώρο, γιά τόν λόγο αυτό άδυνατοῦμε νά συλλάβουμε τήν παρουσία και τή λειτουργία ενός τέτοιου φαινομένου.

Πράγμα πού ἐκ πρώτης ὄψεως συνεπάγεται και τή δυσκολία-άδυναμία νά αντιμετωπίσουμε ποιμαντικά αυτό τό φαινόμενο πού ἀλλήλωσε δέν άποτελεῖ και τόν κύριο άξονα αυτής της γραφῆς.

Προφανώς είναι φαινόμενο και θέμα καθαρά κατηχητικής παιδείας..., γεγονός πού μās οδηγεί στην ὑπόνοια ότι οι πρώτες ιεραποστολικές προσπάθειες στο Καμερούν δέν ἀκολούθησαν μιά ξεκάθαρη και συστηματική πορεία ἡ ἔγιναν μέ τέτοιο τρόπο πού δέν ξεκαθάρισαν τόν ρόλο τους. Παράλληλα σέ κάθε γειτονιά, κάθε συνοικία τών μεγάλων πόλεων θά βρεί, κάποιος περιηγητής, ταμπέλες και σήματα-σύμβολα πού προσδιορίζουν τήν κατοικία-ἔδρα και τόν βαθμό του τοπικοῦ ἀρχηγοῦ ἡ βασιλιά καθώς ἔχουμε παραδοσιακές ἀρχαίες και νεότερες «ἀρχηγίες», φαινόμενο κατ' ἐξοχήν σύνηθες σέ κάθε χωριό της ὑπαίθρου.

Ὁ ρόλος τών τοπικῶν ἀρχηγῶν είναι πολύ σημαντικός γιά τήν ἐπίλυση τών ἐνδοφυλετικῶν οικογενειακῶν διαφορῶν, γιά τήν κάθε ἐκπροσώπηση της φυλής και του συγκεκριμένου συνόλου της γειτονιάς-συνοικίας-χωριοῦ.

Οι Τοπικοί Ἄρχηγοί, οι «Σέφ», και οι βασιλεῖς, «Λαμιντό», είναι φορεῖς της «ιδιαιτέρης πολιτιστικής παραδόσεως» της φυλής και του «παραδοσιακοῦ δικαίου» μέρος του οποίου υπάρχει στο Σύνταγμα του Κράτους και ἐμπεριέχεται στο Ἄστικό Δίκαιο.

Δέν πρέπει, λοιπόν, νά ὑποτιμᾶμε τόν κοινωνικό ρόλο τών τοπικῶν ἀρχηγῶν, οι οποίοι θεωροῦνται –και είναι– οι θεματοφύλακες της «Ἀφρικανικής ταυτότητας» της φυλής και του πολυφυλετικοῦ Ἔθνους και δέν πρέπει αυτό νά τό ξεχνᾶμε, διότι κάθε ιεραποστολική μας προσπάθεια δυστυχῶς και ἀναπόφευκτα περνᾶει μέσα και από αυτά τά κοινωνικά «γρανάζια» και καθορίζεται κατά μεγάλο μέρος από τήν ἐντύπωση πού θά σχηματίσει γιά τό ἔργο μας ὁ τοπικός ἀρχηγός.

Ένας παραδοσιακός ἀρχηγός συνήθως ἀκολουθεῖ και σέβεται τά παραδοσιακά Ἀφρικανικά θρησκευματα και συγχρόνως, σέ δεύτερη μοίρα, μπορεί νά είναι και χριστιανός ἀλλά αυτό θά ἔρχεται πάντα δεύτερο και δέν θά είναι οὐσιαστικό.

Γιά νά κατανοήσουμε τόν ρόλο τους και τήν οὐσιαστική ἐμπλοκή τους στο ἔργο μας θά ἀναφέρω τό πιό ἀπλό παράδειγμα: Μέσα στη διάρκεια του ἔτους γίνο-

νται από τις διάφορες φυλές πολλές ἑορτές και τελετές.

Ἄν προτρέψουμε τόν κόσμο νά μήν συμμετάσχει στην α' ἡ στη β' παραδοσιακή τελετή διότι ἐμπεριέχονται στοιχεία δαιμονολατρίας, τότε ὁ κόσμος θά ἀκολουθήσει ὄχι τή συμβουλή μας ἀλλά τό κάλεσμα του παραδοσιακοῦ Ἄρχηγοῦ.

Τό ἴδιο θά γίνει και στην περίπτωση κάποιας κηδείας. Ὁ ἀρχηγός θά καλέσει τά μέλη της οικογένειας νά τελέσουν και τις παραδοσιακές ἐξορκιστικές τελετές μετά από κάθε χριστιανική τελετή (ιδίως ἄν ὁ ἀποθανών πέθανε από βίαιο ἡ αιματηρό θάνατο ἡ ἀτύχημα).

Οι φυλές πού περικλείστηκαν κατά τή δημιουργία τών συνόρων του Καμερούν τήν ἐποχή της ἀποικιοκρατίας φθάνουν τις 220 ἐνῶ μέρη-τμήματα διαφόρων φυλῶν του υπάρχουν και στα γειτονικά κράτη. Γιά τόν λόγο αυτό υπάρχει και ἡ ἀποδοχή κάθε ιδιαίτερας πολιτιστικής και θρησκευτικής παραδόσεως από τή μεριά του Κράτους ὄταν αυτή δέν θίγει βασικές ἀνθρωπιστικές και πολιτικές ἀρχές (π.χ. τό Κράτος δέχεται τις παραδόσεις του γάμου, της προίκας, της κηδείας ἀλλά ἀπορρίπτει τά της μαγείας-μαντικής, τις τελετές ἐνηλικιώσεως, νεκροφαγίας, ἀνθρωποθυσιῶν κ.λπ. πού κυριαρχοῦσαν παλαιότερα σέ κάποιες φυλές...).

Μιλήμε γιά πατριαρχικές φυλές και γιά νά κατανοήσουμε καλύτερα τί σημαίνει αυτό πρέπει νά ἀντικαταστήσουμε τή λέξη φυλή μέ τή λέξη οικογένεια σέ ὅλα τά επίπεδα. Οι δέ ἐπί μέρους οικογένειες θά πρέπει νά κατανοηθοῦν σάν μέλη της μεγάλης οικογένειας-φυλής.

Εἶναι πολύ σημαντική αυτή ἡ τοποθέτηση διότι πάντα ἔχουμε κατά νοῦ τό οικογενειακό μοντέλο της Εὐρώπης.

Οι σχέσεις τών μελῶν μιās φυλής είναι σχέσεις ὄχι μόνον αἵματος ἀλλά και οικογενειακές σχέσεις, ἔτσι ὄταν ἕνας Ἀφρικανός λέει: «ὁ ἀδελφός μου» δέν ἐννοεῖ πάντα τόν ὁμομήτριο ἀδελφό ἀλλά τόν συγχωριανό του και τόν ὁμόφυλό του, ὄταν λέει ὁ «πατέρας μου» δέν ἐννοεῖ πάντα τόν βιολογικό του πατέρα ἀλλά ὅποιονδήποτε θεωρεῖ και σέβεται σάν πατέρα δηλ. τόν θεῖο του, ἕνα συγχωριανό του ἡ κάποιον εὐεργέτη του.

Δεδομένως τώρα της «μονογαμικής» ἀλλά και «πολυγαμικής» δομῆς της ἀφρικανικής οικογένειας, της «ἐλευθερογαμίας» πού ἔχει σάν ἀποτέλεσμα τήν πα-

ρουσία και ἀποδοχή της «μονογονεϊκής» οικογένειας, τήν ἀποδοχή της «άγαμης» και πολλές φορές «πολυ-συλλεκτικής» μητέρας ἡ «οικογένειας ἑτεροθαλῶν ἀδελφῶν», της υἰοθεσίας τών τέκνων της συζύγου ἐκ μέρους του συζύγου (σπμειωτέον ὅτι οὐδείς Ἀφρικανός δέν ρισκᾶρει νά παντρευτεῖ γυναίκα πού δέν ἔχει ἀποδείξει ἔμπρακτα ὅτι μπορεί νά κάνει παιδιά και ἐπειδή και ὁ σύζυγος ἔχει κάνει κάποια παιδιά δεξιά και ἀριστερά μέχρι νά μάθει... πῶς γεννιοῦνται τά παιδιά...)- οι ἐνδοφυλετικές σχέσεις, ἀλλά και ἡ ἐννοια, καθ' ἑαυτή, της ἀφρικανικής οικογένειας, φθάνουν στο «ἀσύλληπτο» γιά τόν εὐρωπαϊκό νοῦ και τό γνωστό οικογενειακό μοντέλο της γηραιᾶς ἡπείρου.

(Ἐδῶ θέλω νά κάνω μιά ἀπαραίτητη διευκρίνηση: Στη γραφή αυτή ἐπιχειρῶ νά προσδιορίσω τά προβλήματα πού καλεῖται νά αντιμετωπίσει τό ἀποστολικό ἔργο και δέν κάνω καμιά κακόβουλη ἡ ἠθικιστική κριτική, διότι κάθε τέτοια περιγραφή παραμένει σχεδόν πάντα σέ ἐξωτερικά χαρακτηριστικά ἐνῶ πίσω από αυτές τις ἐξωτερικές και στεγνές περιγραφές μπορούν νά κρύβονται ἀληθινές ιστορίες ἀγάπης, θυσίας και μοναδικῆς ἀνθρωπιάς πού ἴσως είναι ὄχι μόνο σπάνιες ἀλλά και ἀγνωστες στον ἐξελιγμένο δυτικο-αναθρεμμένο κόσμο μας... σ' αυτόν ἀλλήλωσε τόν τρόπο ζωῆς και σ' αυτήν τήν ἀποδοχή κάθε μορφῆς οικογένειας ὀφείλεται και τό μηδενικό ποσοστό ἐκτρώσεων πού ἐπικρατεῖ ἀπ' ἄκρου σ' ἄκρον της χώρας πράγμα πού θά ἐπιθυμοῦσαμε νά δοῦμε και στίς, μέ δισχιλιετή χριστιανική παράδοση, ἀναπτυγμένες χώρες, πράγμα πού από μόνο του ἀποδεικνύει τόν ἀφρικανικό κόσμο πιό ἀνθρώπινο από κάθε ἄλλον).

Τό νά μήν ἀνήκει σέ καμιά φυλή είναι ἀπαράδεκτο ὅπως και τό νά μήν σέβεται τις παραδόσεις της φυλής σου.

Ἐξίσου ἀπαράδεκτο τό νά θέλεις νά δημιουργήσεις τή δική σου οικογένεια χωρίς τις ὑποχρεώσεις νά ἀνήκει στη μεγάλη οικογένεια-φυλή.

Τά μέλη κάθε φυλής ἀλλά και κάθε οικογένειας –ἀκόμα και μέλη μιās φυλής σέ ἐσωτερική μετανάστευση– συνέρχονται σέ μηνιαῖες τακτές συγκεντρώσεις και σέ ἔκτακτες.

Σ' αυτές τις συγκεντρώσεις γίνεται πολλές φορές για πρώτη φορά ή γνωριμία των μελών των διαφόρων οικογενειών και υπάρχει πάντα ή συνεισφορά κάθε μέλους σε ένα κοινό ταμείο με σκοπό να βοηθούνται τα έμπεριστατα μέλη της «φυλής-οικογένειας».

Μέρος των χρημάτων καλύπτει τα έξοδα των συγκεντρώσεων και ένα μέρος επιστρέφεται στο τέλος του χρόνου στο κάθε μέλος που συνεισφέρει.

Έτσι κάθε μέλος της φυλής ακόμα και οικονομικά καταλήγει να εξαρτάται από τη «φυλή-οικογένεια».

Τά παιδιά των έπιμέρους οικογενειών κατά κύριο λόγο ανήκουν στη φυλή και όχι στους φυσικούς γονείς τους τους οποίους τις περισσότερες φορές δεν γνωρίζουν για τους λόγους που προαναφέραμε ή και αν ακόμα γνωρίζουν δεν παίζουν καθοριστικό ρόλο.

Η σύναξη των αρχηγών ή των γερόντων θα αποφασίσει ποιά νεαρά μέλη θα υποστηριχθούν οικονομικά για να σπουδάσουν.

Έτσι όσοι σπουδάσουν και κατόπιν σταδιοδρομήσουν είναι διά βίου υπόχρεοι στη μεγάλη «φυλή-οικογένεια» που τους ανέδειξε.

Αυτή είναι και μία πρώτη εξήγηση που μπορεί να δοθεί στις περιπτώσεις διαφθοράς και διαπλοκής υψηλά ισταμένων προσώπων κάθε κατηγορίας. Πίσω από κάθε έπιτυχημένο επαγγελματία, πολιτικό, νομικό, στρατιωτικό κ.λπ. βρίσκεται πάντα μία όλοκληρη φυλή που με τον τρόπο της απαιτεί την αποπληρωμή με κάθε τρόπο των όσων παρείχε και όχι μόνον, μέχρι την έπιτυχία αυτού που υποστήριξε από παιδί.

Γιά όλους αυτούς τους λόγους και για πολλούς άλλους βέβαια, στην αξιολογική κλίμακα κάθε Άφρικανού την πρώτη θέση καταλαμβάνει «η φυλή» και μετά οτιδήποτε άλλο, πράγμα που αποτελεί και την πρώτη και βασική σύγκρουση με το πνεύμα του Ευαγγελίου και ακόμα, με τις βασικές αρχές κάθε πολιτικού-διοικητικού συστήματος που έχει μεταφυτευθεί ή αντιγραφεί από την πολιτική γκάμα των ευρωπαϊκών πολιτικών και διοικητικών συστημάτων.

Ανάμεσα σ' αυτά τα προβλήματα θα πρέπει να προσθέσουμε και τις έσωτερικές διαφορές των διαφόρων φυλών πράγμα που έχει σαν αποτέλεσμα και τη δημιουργία «φυλετικών ένοριών» σε κάθε όμοιοτητα, πρόβλημα πολύ αισθητό στα μεγάλα αστικά κέντρα.

Γιά να καταλάβουμε καλύτερα το πρόβλημα θα αναφέρω το έξης: Στις μεγάλες πόλεις, λόγω της έσωτερικής μεταναστεύσεως υπάρχει πλέον μία πληθώρα φυλών. Έπειδή οι φυλές αυτές σπανίως μονιάζουν μεταξύ τους, ως είναι της αυτής χριστιανικής όμοιοτητας, οι υπεύθυνοι αυτών των όμοιοτήτων για να αντιμετωπίσουν το θέμα, δημιούργησαν διαφορετικές ένορίες για κάθε φυλή!

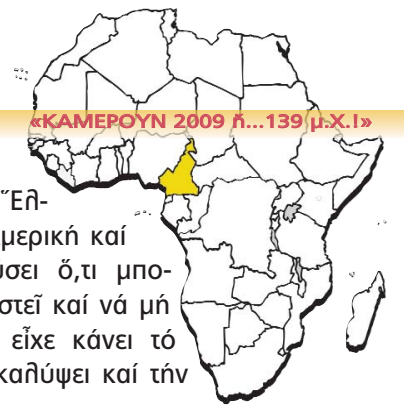
Έτσι π.χ. στη Ντουάλα, μία πόλη τεσσάρων εκατομμυρίων ανθρώπων, υπάρχουν ένορίες Λουθηρανών, Πρεσβυτεριανών, Βαπτιστών κ.λπ. άλλες για τη φυλή Ντουάλα, άλλες για τη φυλή Μπασά, άλλες για τη φυλή Μπουλιού κ.λπ. Την ίδια στρατηγική έχει ακολουθήσει και η Ρωμαιοκαθολική Έκκλησία. Πράγμα που και πάλη καταδεικνύει την προχειρότητα των λύσεων στο βασικό πρόβλημα της υπερβάσεως, διά του Ευαγγελισμού, των ένδοφυλετικών διαφορών στον άφρικανικό χώρο.

Δέν θα πρέπει να μάς διαφεύγει το γεγονός ότι και οι ιερείς μας προέρχονται από αυτόν τον χώρο, από τις ίδιες φυλές, φέρουν τις ίδιες παραδόσεις και νοοτροπίες και πολύ σπανίως θα έχουν τη δύναμη της πίστεως και τη θεολογική κατάρτιση να αντισταθούν φανερά στα μέρη των παραδόσεών τους που έμπεριέχουν ασύμβατες με το Ευαγγέλιο προσαγές.

Δυστυχώς και οι ιερείς μας παρόλη την έκκλησιαστική κατάρτιση που μπορεί να δοθεί από κάποια θεολογικά Σεμινάρια πρό και μετά της χειροτονίας ούδέποτε θα πάσουν να ανήκουν στις φυλές τους, με ό,τι αυτό συνεπάγεται, ούδέποτε ή σχέση τους με τον έπίσκοπο θα γίνει ισχυρότερα της σχέσεώς τους με τον αρχηγό της φυλής τους και τους όμοφύλους τους και πολύ δύσκολα θα χειριστούν τά θέματα που έρχονται σε σύγκρουση με τις παραδόσεις τους... για τά όποια θα προφασιστούν την περίφημη «πολυπλοκότητα» της άφρικανικής κοινότητας... άσχετα αν πολλή από αυτά τά θέματα δέν έντάσσονται στα θέματα κοινότητας.

Έτσι δέν είναι σπάνια και τά φαινόμενα όπου, όταν πιεστούν από τον Έπίσκοπο τους να πάρουν κάποια ξεκάθαρη θέση έναντι τέτοιων θεμάτων, να στραφούν έναντιον του Έπισκόπου.

Τά προβλήματα αυτά τά αντιμετωπίζουν όλες οι Χριστιανικές όμοιοτητες στην Άφρική, απλώς ή Όρθόδοξη

Έκκλησία λόγω και του περιορισμένου αριθμού των εργατών της και των πιστών της όταν συμβεί μία τέτοια αντιπαράθεση ουσιαστικά δέχεται ένα πλήγμα διότι κάθε τι έχει καταφέρει με πολύ κόπο και της είναι πολύτιμο.

Έτσι ή θα αναγκαστεί να έλιχθεί και να κλείσει τά μάτια της ή θα αποχωριστεί ένα τμήμα της με όλες τις συνέπειες ενός χωρισμού-άποχωρισμού-σχίσματος.

Τό 2007 βρισκόμουν, εκπρόσωπος της Α.Θ.Μ. του Πάπα και Πατριάρχου Άλεξανδρείας κ.κ. Θεοδώρου του Β', σε ένα συνέδριο στη Ρώμη της Κοινότητας Saint Egidio (κίνημα λαϊκών στο πλευρό της Ρωμαιοκαθολικής Έκκλησίας που έχει κατακτήσει, με τον τρόπο που λειτουργεί, την έμπιστοσύνη της μεγαλύτερης μερίδας των πιστών της προαναφερομένης έκκλησίας).

Στό συνέδριο αυτό συμμετείχαν πάνω από 140 έπίσκοποι από όλο τον κόσμο, φίλοι της Κοινότητας του Saint Egidio, στην πλειοψηφία Ρωμαιοκαθολικοί.

Τόσο οι όμιλίες, όσο και τά διαλείμματα των συνεδριάσεων είχαν μεγάλο ένδιαφέρον για πολλούς λόγους και για τον πιο σημαντικό ότι ήταν λόγιοι και διάλογοι σκληρής ποιμαντικής αυτοκριτικής.

Θά μεταφέρω μία φράση από την εισήγηση του Καθηγητού Andrea Ricardi, ήγερτικής και πρωταγωνιστικής φυσιογνωμίας του Λαϊκού αυτού Κινήματος. «Μεταφέραμε στην Άφρική έναν κουρασμένο και άτονο Χριστιανισμό σκοπίμως, για να μπορούμε να τον έλέγχουμε και να μην μάς δημιουργεί προβλήματα και τό κάναμε χωρίς να πολυασχοληθούμε με τό τί είναι πραγματικά ή Άφρική».

Θεωρώ ότι αυτή και μόνο ή φράση είναι όχι μόνον ένδιαφέρουσα αλλά καθοριστική για όποιαδήποτε λόγο μας περί Άφρικής και ιεραποστολικού έργου.

Σέ ένα από τά διαλείμματα με πλησίασε ένας καθολικός Ρωμαιοκαθολικός Έπίσκοπος από τη Λατινική Άμερική άπώτατης ευρωπαϊκής καταγωγής, πιάσαμε συζήτηση και θέλησε να με πειράξει λέγοντάς μου: «ά, ... είσατε από την Έλλάδα και σίγουρα θά μου πείτε πόσο υπέρφανος είσατε που είχατε προγόνους τους μεγάλους φιλοσόφους και ότι και όλοι οι Έλληνες έχουν μέσα τους κάτι από τους μεγάλους φιλοσόφους».

Κατάλαβα άμέσως ότι ο άνθρωπος πρέπει να είχε

έπαφή με μετανάστες Έλληνες στη Λατινική Άμερική και προφανώς είχε άκούσει, ό,τι μπορούσε ποτέ να φανταστεί και να μή φανταστεί, χώρια αν είχε κάνει τό σφάλμα να τους άποκαλύψει και την καταγωγή του...

Του έξηγησα ότι και βέβαια είμαι υπέρφανος για τους προγόνους μου και την καταγωγή μου αλλά δυστυχώς έμεις οι έπίγονοι αυτών των προγόνων κάνουμε τό πάν σήμερα για να μην τους μοιάζουμε σε τίποτα.

Έτσι γνωριστήκαμε και κάναμε διάφορες συζητήσεις. Σέ κάποια από αυτές μου είπε: «...σε όλη τη Λατινική Άμερική υπάρχει μεγάλο έκκλησιαστικό πρόβλημα. Πρίν φθάσει ή Ρωμαιοκαθολική Έκκλησία προηγήθηκαν στην Έραποστολή οι Προτεστάντες, οι όποιοι χωρίς συστηματική κατήχηση και έρευνα βάπτισαν εκατομμύρια. «Άρκει να πιστεύετε και έχετε σωθεί», αυτό ήταν τό σύνθημά τους και όλοι οι ιθαγενείς τό τίμησαν και τό τιμούν μέχρι σήμερα. Ηλθε μετά ή Ρωμαιοκαθολική Έκκλησία, άρχισε να διδάσκει κατήχηση, να προτρέπει σε έργα αγάπης, στη συμμετοχή στη λειτουργική ζωή. Συνάντησε μία μεγάλη άπάθεια από τη συντριπτική πλειοψηφία, έγιναν από Προτεστάντες Ρωμαιοκαθολικοί αλλά τους έμεινε μέσα τους τό «και μόνο να πιστεύεις άρκει» και έτσι μόνο πιστεύουν και στον Χριστό και τίποτε άλλο. Κρατάνε τις παγανιστικές τους συνήθειες, τις ανακατεύουν με τον Χριστιανισμό, ζητούν πάντα την εύλογία του ιερέα τους αλλά τίποτε άλλο παραέρα. Άπέχουν κάθε συνάξεως και κάθε έκκλησιαστικής δράσεως αλλά πιστεύουν. Όταν έπισκέπτεται ο αρχηγός της Έκκλησίας μας τις χώρες της Λατινικής Άμερικής γίνεται κάτι τό άφάνταστο από τις έκδηλώσεις του κόσμου. Μόλις φύγει χάνονται όλα αυτά και άπομένουμε έλάχιστοι στις έκκλησίες μας...».

Νομίζω πως τά λόγια αυτά σκιαγραφούν, αν δέν ανατέμνουν με τον πιο λακωνικό τρόπο, την έσωτερη δυσκολία του άποστολικού έργου στην έπαφή του με την πραγματικότητα της Άφρικής και της Λατινικής Άμερικής.

Θά αναφέρω και ένα τρίτο περιστατικό.

Βρισκόμουν προσκεκλημένος σε μία έκδήλωση στο Yaoundé. Εκεί συνάντησα ένα υψηλόβαθμο στέλεχος της Ρωμαιοκαθολικής Έκκλησίας. Χαιρετηθήκαμε και

θεώρησα σκόπιμο νά τόν συγχαρώ γιά τή δημιουργία δύο νέων Ρωμαιοκαθολικών Ἐπισκοπῶν, μία στό βορρᾶ καί μία στόν νότο (σημειωτέον ὅτι ἡ μία δημιουργήθηκε γιά νά ἀνακόψει τήν πορεία μας στό Β. Καμερούν). Μέ εὐχαρίστησε καί μοῦ ἐκμυστηρεύτηκε ὅτι ἀμφιβάλῃ γιά τήν ἐπιτυχία τῶν δύο νέων ἐπισκοπῶν. Στή μία οἱ σκληρές συνθήκες τοῦ Β. Καμερούν, στήν ἄλλη ἡ παρουσία 100 καί πλέον προτεσταντικῶν ὁμολογιῶν στόν ἴδιο χώρο καί ἡ συνήθεια τῶν Καμερουνέζων νά εἶναι ταυτόχρονα μέλη τριῶν-τεσσάρων ὁμολογιῶν.

Δέν σχολίασα τίποτα μόνο εὐχήθηκα καλῶ κουράγιο ἀλλῆ μέ ἐξέπληξαν τά ἀκόλουθα λόγια τοῦ συνομιλητῆ μου. «Σεβασμιώτατε γιατί δέν κάνετε καί ἐσεῖς μία ἐκκλησία στή συγκεκριμένη περιοχῆ;» (σ.σ. τοῦ Νότου).

«Μά δέν ἔχουμε ὀρθοδόξους στήν περιοχή αὐτή. Ἐξάλλου δέν θά ἤθελα νά δημιουργήσω προβλήματα στόν νέο Ἐπίσκοπο οὔτε νά ξεκινήσει μεταξύ μας μία πολεμική», ἀπάντησα.

«Ὅχι μὴ σκέπτεσθε ἔτσι, ἔχετε σάν Ἐκκλησία μία δυναμική καί ἓνα λειτουργικό πλοῦτο πού ἐντυπωσιάζει τόν κόσμο ἐδῶ. Εἶναι καλύτερα νά ὑπάρχετε καί ἐσεῖς σ' αὐτήν τήν περιοχή διότι μόνοι μας δέν μπορούμε νά ὑποστηρίξουμε τήν ἀλήθεια τοῦ Μυστηρίου τῆς Ἐκκλησίας πού πολεμοῦν μέ φανατισμό ὅλες αὐτές οἱ ὁμολογίες, μιᾶς καί πιστεύουν στήν ἀόρατη Ἐκκλησία. Προτιμοῦμε τήν παρουσία σας ἀπό ὅποιονδήποτε ἄλλον. Καλύτερα νά γίνουν ὅλος ὁ κόσμος Ὁρθόδοξοι παρά νά ὑπάρχει αὐτό τό κομφοῦζο τῶν προτεσταντῶν πού μόνο ἀπώλεια καί προβλήματα μπορεῖ νά κυφορήσει γιά τό μέλλον αὐτῆς τῆς χώρας».

Πιστεύω ὅτι τά προαναφερόμενα παραδείγματα καί οἱ ἐπισημάνσεις-διαπιστώσεις παρουσιάζουν πολύ παραστατικά καί σέ βάθος τά ἰδιαίτερα προβλήματα τοῦ Ἀποστολικοῦ ἔργου τουλάχιστον στή φιλόξενη χώρα τοῦ Καμερούν. Κρατῶ πάντα στό νοῦ μου τά λόγια τοῦ π. Κοσμᾶ τοῦ Γρηγοριάτη πού πάντα συμβούλησε: «Ὁ ἱεραπόστολος πρέπει νά μελετᾷ συνεχῶς τίς ἐμπειρίες ἱεραποστόλων πού προηγήθηκαν στόν χώρο ἀκόμα καί ἄλλων ὁμολογιῶν. Νά μελετᾷ τά λάθη τους γιά νά ἀποφύγει ἔτσι νά ἐπαναλάβει τά λάθη τοῦ παρελθόντος».

Ἡ Ὁρθόδοξη ἱεραποστολή στό Καμερούν ἐόρτασε φέτος τά πενήντα τῆς χρόνια (1959-2009) ἀλλῆ ὁ χώρος

μέσα στόν ὁποῖο προσπαθεῖ νά μεταγγίσει τόν σωτηριώδη λόγο τοῦ Θεοῦ βρίσκεται ἀπό ἐκκλησιαστικῆς πλευρᾶς στό 139 μ.Χ. καί τά προβλήματα πού βρίσκει μπροστά της εἶναι σχεδόν τά ἴδια προβλήματα πού ἀντιμετώπιζε ἡ Ἐκκλησία τό 139 μ.Χ.

Χρειάζεται νά καταλάβουμε ὅτι δέν εἶναι δυνατόν ὅλα αὐτά τά προβλήματα νά ἀντιμετωπιστοῦν ἀπό ἓνα μόνο ἱεραπόστολο πού μιά ζωή ὀλόκληρη δέν θά τοῦ φθάσει νά καταγράψει τόν κόσμο στόν ὁποῖο προσπαθεῖ νά μεταδώσει τό Εὐαγγέλιο γιά νά βρεῖ πιθανές λύσεις καί κοινή γλώσσα ἐπικοινωνίας.

Ὁ συγκρητισμός σήμερα στόν Ἀφρικανικό χώρο ἀλλῆ ὅπως φαίνεται καί παντοῦ ὅπου ὑπάρχει Ὁρθόδοξη ἱεραποστολή, εἶναι μιά δαμοκλῆειος σπάθη πού αἰωρεῖται πάνω ἀπό κάθε κατηχητική προσπάθειά μας. Χρειάζεται μεγάλος καί συντονισμένος ἀγώνας γιά νά διαφυλάξουμε κάθε μικρό ἢ μεγάλο βῆμα πού ἔχουμε κάνει καί τοῦτο ἀπαιτεῖ πολλή προσευχή, ρεαλισμό, γενναιότητα καί συνεχῆ ἐπαγρύπνηση.

Ἀπαιτεῖ ὅμως καί συνεχεῖς μελέτες καί ἀναθεωρήσεις τῶν ὧσων νομίζουμε ὅτι γνωρίζουμε γιά τήν Ἀφρική καί τόν κόσμο πού διακονοῦμε.

Δέν εἶναι δυνατόν μέσα σέ ἓνα τέτοιο περιβάλλον νά ἐπαναπαυόμαστε στίς δάφνες τῶν ἀριθμῶν τῶν νεοφύτων πού βαπτίσαμε ἢ τῶν ὧσων εὐεργετήσαμε.

Δέν εἶναι δυνατόν νά ζοῦμε σέ ἓνα φανταστικό ἱεραποστολικό χώρο ἔργων καί κατασκευῶν ἢ ἀκόμα καί φιλιανθρωπίας. Αὐτά εἶναι μέσα, τρόποι νά προχωρήσουμε, δέν εἶναι αὐτοσκοπός.

Εἶναι καιρός νά κατανοήσουμε ἐπίσης ὅτι τό ἀποστολικό ἔργο δέν εἶναι μιά ἀπλή ὑπόθεση κάποιων πού τοὺς ἀρέσει κάπως νά ζοῦν «βίον πλάνητα» καί περιπετειώδη στήν Ἀφρική.

Ἀπαιτεῖται ἡ συντονισμένη προσπάθεια ὅλων μας, ἂν θεωροῦμε βέβαια ὅτι ἡ διδασκαλία τῆς πίστεώς μας, δηλαδή τά περὶ «ἐκκλησίας» καί «σώματος Χριστοῦ» εἶναι ἀλήθεια καί τρόπος ζωῆς καί ὄχι ἀπαραίτητες γνώσεις καί θεωρίες γιά νά ἐφησυχάζουμε στήν «πληρότητα» τῆς ἐκκλησιαστικῆς μας ἀδράνειας καί τήν «ἐξάσκηση τῆς ἀλογῆς σιωπῆς» κατά τόν ἅγιο Ἰωάννη τόν Σιναῖτη.

† Ὁ Καμερούν Γρηγόριος

ΜΕ ΑΦΟΡΜΗ ΤΗΝ ΠΡΟΙΚΑ

Ὅταν πρὶν τριάντα χρόνια ἔγινα μοναχός στό Ἅγιον Ὅρος ἓνα μικρό μου παράπονο ἦταν ὁ ἀποκλεισμός τῆς πατρότητας. Τά παιδιά ἦταν ἡ χαρά μου. Τότε ἀπόρροια ἔγινα ἱερομόναχος καί λίγο ἀργότερα πνευματικός, καί ἔτσι λόγῳ πνευματικῆς πατρότητας ἔγινα πολύτεκνος, στήν ἀρχή στό Ἅγιον Ὅρος, μετὰ στήν Ἀλβανία καί τώρα στό Κονγκό. Ζώντας, λοιπόν, αὐτή τήν πατρότητα δέν μπορούσα ποτέ νά φαντασθῶ ὅτι θά μέ ἀπασχολοῦσε καί ἡ προίκα. Ἐκεῖ στήν Ἀφρική ἔγινε τώρα καί αὐτό δικό μου πρόβλημα γιατί εἶναι τό πρόβλημα τῶν παιδιῶν μου.

Στίς χώρες πού διακονῶ, στά δύο Κονγκό, πού ἐκτείνονται στήν ἰσημερινή ζώνη, ἡ ἀπαίτηση τῆς προίκας εἶναι προνόμιο τῆς γυναίκας. Κατά τή διάρκεια μιᾶς παραδοσιακῆς τελετῆς ἐνώπιον τῶν μελῶν τῶν δύο οἰκογενειῶν ὁ γαμπρός δίδει τήν προίκα στήν οἰκογένεια τῆς νύφης καί ἀποκτᾷ τό δικαίωμα νά τή νυμφευθεῖ. Ἡ προίκα, πού στή σημερινή πρακτική κοστίζει 1000 ἕως 2000 εὐρώ, δίδεται σέ χρήματα καί σέ εἶδος. Τά χρήματα μπορεῖ νά ἀποτελοῦν τό 1/3 τοῦ συνολικοῦ ποσοῦ καί τά ὑπόλοιπα εἶδη ποικίλουν σύμφωνα μέ τόν κατάλογο πού δίνουν στόν γαμπρό οἱ γονεῖς τῆς νύφης. Περιλαμβάνει κοστούμια καί ὑφάσματα γιά τά πεθερικά καί τοὺς θεῖους, παπούτσια καί ἐσώρουχα, τρόφιμα καί ποτά. Στή λίστα τῶν τροφίμων μπορεῖ νά βρεῖς π.χ. μία ἀγελάδα ἢ δύο κασίκες. Στά ποτά δέν λείπουν οἱ κάσες μέ τίς μπύρες, τό κρασί ἢ τό οὐίσκυ. Ἀναμνήσεις ἴσως τῶν φθοροποιῶν δώρων τῶν ἀποίκων (πρὸς ἐξαγοράν...).

Στήν πολύ ἀνεκτική κοινωνία τους, σπάνια νά συναντήσεις τήν ἀπόδοση τῆς προίκας πρὶν ἀπό τή συμβίωση. Ἐξαιρεση ἴσως ἀποτελοῦν οἱ εὐποροὶ ἐνήλικες πού δίδουν προίκα γιά νά νυμφευθοῦν (=ἀγοράσουν) ὁμορφες μικρές. Οἱ νέοι ζευγαρώνουν καί ἀποκτοῦν παιδάκια συχνά πρὶν τήν ἐνηλικίωσή τους καί βιώνουν τήν πείνα, τήν φτώχεια, τίς ἀρρώστειες μέσα στή συζυγική εὐτυχία ἀλλῆ καί τήν ὑψηλή ἀνεργία.

Δίδουν, ἐν τῷ μεταξύ, ὑπόσχεση στά πεθερικά ὅτι θά τακτοποιήσουν σύντομα τήν ὑποχρέωση τῆς προίκας, πράγμα πού συχνά καθυστερεῖ ἀρκετά χρόνια. Ὁ μισθός ἀλλήλων ὧσων ἐργάζονται εἶναι γύρω στά 100 εὐρώ. Στό διάστημα αὐτό ἀδυνατοῦν νά προχωρήσουν στόν ἐκκλησιασμό, στόν πολιτικό καί φυσικά στόν παραδοσιακό τους γάμο (τμήμα τοῦ ὁποῖου εἶναι καί ἡ τελετῆ τῆς προίκας). Ὁ λόγος εἶναι ὅτι ἂν δέν ξεκινήσουν ἀπό τήν προίκα καί τήν παραδοσιακή τελετῆ οἱ γονεῖς θά ἐκμανοῦν. Σταματοῦν τότε νά ἐνισχύουν οἰκονομικά τό ζευγάρι, ἀπειλοῦν (καί συχνά τό πραγματοποιοῦν) νά πάρουν τή νύφη πίσω στό πατρικό της καί καταφεύγουν συχνά στή μαγεία ὥστε οἱ ἀπειθεῖς νά δοκιμασθοῦν, νά πονέσουν καί νά τρομάξουν.

Λόγῳ τῶν ἀνωτέρω, στίς ἐνορίες μας δημιουργεῖται πρό-

βλημα μέ τοὺς νέους ἀλλῆ καί τοὺς ὄριμους ἔγγαμους πιστοὺς μας γιατί δέν προσέρχονται νά τελέσουν τό μυστήριο τοῦ γάμου τους. Σπάνια, ἐπίσης, ἡ βάπτισμα ἐγγάμων ἀκολουθεῖται ἀπό τά στέφανα ἐκτός καί ἂν ἔχουν ἤδη ἀποδώσει τήν προίκα. Γι' αὐτό τόν λόγο ἀρκετές

φορές, μέ τίς λίγες δυνατότητές μου, προικίζω τά παιδιά μας ὥστε νά ἔχουν μυστηριακή ζωὴ καί νά χαίρονται τήν εὐλογία τοῦ Θεοῦ στό σπιτικό τους.

Γιά νά εἶναι σύννομοι μέ τίς παραδόσεις τους (ὅταν αὐτές εἶναι σύννομες μέ τό Εὐαγγέλιο) τοὺς προτρέπουμε, ἀκόμη καί αὐτοὺς πού ἔχουν ἤδη στεφανωθεί στήν Ἐκκλησία, νά ἀποδώσουν τήν προίκα ὀργανώνοντας τήν τελετῆ καί προσκαλώντας ἀπό τά τέσσερα σημεῖα τοῦ ὀρίζοντα ὅλους τοὺς συγγενεῖς καί φίλους καί στρώνοντας μεγάλο φαγοπότη.

Ἔτσι δέν ἀπέτελεσε ἐκπληξη πρὶν λίγες ἐβδομάδες πού ἓνας ἀπό τοὺς ἱερεῖς μας, ἔχοντας ἤδη μεγάλα παιδιά, ἔκανε τήν παραδοσιακὴ γαμήλια τελετῆ μέ ὅλο τό τυπικό της. Βέβαια δέν κινδύνευε ἀπό τά μάγια οὔτε εἶχε φόβο μήπως χάσει τήν παπαδιά του. Φίλοι καί γνωστοὶ συνέδραμαν στά ἐξοδά του ὥστε νά εἶναι καί αὐτός συνεπής στίς παραδόσεις τους. Ἄλλωστε ὁ μισθός τους, περὶ τά 110 εὐρώ τὸν μήνα (ἐκ τῶν ὁποῖων 90 εὐρώ εὐγενῶς προσφέρει ἡ Ἀποστολικὴ Διακονία τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος καί συμπληρώνει τό ὑπόλοιπο ἡ οἰκεία Μητρόπολη) ἀρκεῖ νά καλύψει μόνο μέρος τῶν ἐξόδων τους. Γι' αὐτό προτρέπουμε τοὺς ἱερεῖς μας νά ἐξασκοῦν ὅποιο ἐπάγγελμα γνωρίζουν, συμβατό μέ τή διακονία τους, ὥστε νά ζοῦν ἀξιοπρεπῶς. Αὐτό, συχνά, εἶναι ἀνέφικτο καί μᾶς βάζει σέ ἓναν ἀκόμη ἀγώνα καί μιά ἀγωνία γιά νά σταθοῦμε ἀρωγοὶ τους.

Σᾶς εὐχαριστῶ γιά τήν παιλαία καί πολύμορφη ἀγάπη σας.

Ζητώντας τίς προσευχές σας γιά τή στήριξη τῆς διακονίας μου.

Ἱερομόναχος Θεολόγος

Ἐπίσκεψη τοῦ Μακαριωτάτου Πατριάρχου Ἀλεξανδρείας κ.κ. Θεοδώρου Β΄ σὴν Ἐκκλησία τῆς Ἑλλάδος

Συνοδικοῦ Μεγάρου, ὑποδέχθηκαν τὸν Πατριάρχη μὲ ἐγκάρδιες ἐκδηλώσεις.

Στὴν αἴθουσα συνεδριάσεων τῆς Ἱερᾶς Συνόδου τῆς Ἱεραρχίας, ὁ Ἀρχιεπίσκοπος προσφωνώντας τὸν Πατριάρχη εἶπε μεταξύ ἄλλων: «...Μέ ιδιαίτερη χαρά καὶ τιμὴ Σᾶς ὑποδεχόμαστε σήμερα Μακαριώτατε ἅγιε ἀδελφέ μαζί μὲ τὰ τίμια μέλη τῆς Συνοδείας σας, στὰ Συνοδικὰ Γραφεῖα τῆς Ἀγιωτάτης Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος καὶ συγκεκριμένα σὴν αἴθουσα συγκλήσεως τῆς Ἱεραρχίας Αὐτῆς, θέλοντας νὰ ἐκφράσουμε καὶ Συνοδικῶς τὰ ἐγκάρδια αἰσθήματά μας γιὰ τὴν εἰρηνικὴ ἐπίσκεψη. Ὡς γνωστόν σὴν Ὁρθόδοξη Παράδοση καὶ σὶς κατὰ τόπους Ὁρθόδοξες Ἐκκλησίες, ἡ φωνὴ καὶ ἡ βουλή τῶν πιστῶν ἐκφράζονται διὰ τῶν Ἐπισκόπων, μέσα στοῦ πνεῦμα πάντα τῆς συνοδικότητος καὶ τῆς συνεργασίας μετὰ τοῦ πρώτου ἐκάστης Ἐκκλησίας. Ὑπὸ τὸ πνεῦμα αὐτὸ Μακαριώτατε, σήμερα Σᾶς ἐκφράζουμε μὲ τὸν πλέον ἐπίσημο τρόπο τὰ εἰλικρινῆ μας αἰσθήματα σεβασμοῦ καὶ ἀναγνωρίσεως πρὸς τὴν Δευτερόθρονη Ἐκκλησία τοῦ Ἀποστόλου καὶ Εὐαγγελιστοῦ Μάρκου, πρὸς τὸν Πατριάρχη τῆς Ἀλεξανδρινῆς Καθέδρας, πρὸς τὸν Πατριάρχη τῆς ἐμπράκτου Ἱεραποστολῆς σὴν κατὰ πάντα δυναμικὴ ἀφρικανικὴ ἡπειρο.

Ἡ πορεία καὶ τὸ παράδειγμά σας Μακαριώτατε ἅγιε ἀδελφέ, ἀλλὰ καὶ ἀπάντων τῶν Σεβασμιωτάτων ἀδελφῶν καὶ λοιπῶν κληρικῶν τῆς Ἀλεξανδρινῆς Ἐκκλησίας, ἀποτελεῖ γιὰ ἐμᾶς πηγὴ ἐμπνεύσεως σὴν δική μας διακονία σὸν ἀμπελῶνα τοῦ Κυρίου. Τὰ Κυριακά

λόγια “πορευθέντες μαθητεύσατε πάντα τὰ ἔθνη” καλοῦν κάθε Χριστιανὸ σὴν ὑλοποίηση τοῦ ἱεραποστολικοῦ τοῦ ὁράματος πού ἐπὶ αἰῶνες χαρακτηρίζει τὴν “μαύρη” ἡπειρο καὶ τῶν ἀνθρώπων πού ἔδωσαν καὶ δίνουν τὴν ζωὴ τους σ’ αὐτήν. Στὴν σημερινή μας ἐποχὴ, περισσότερο ἴσως ἀπὸ ποτὲ ἄλλοτε, ἡ ἀνάγκη γιὰ ἱεραποστολικὸ φρόνημα ξεπροβάλλει ξεκάθαρα, ἐπιτάσσοντας κάθε θεμιτὸ μέσο σὴν ἐξυπηρέτηση αὐτοῦ τοῦ θείου σκοποῦ.

Ἔχουμε πολλὰ νὰ διδαχθοῦμε λοιπὸν ἀπὸ τὴν ζωὴν ἐμπειρία τῆς ἀδελφῆς Ἀποστολικῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἀλεξανδρείας, ἡ ὁποία καὶ ἐκφράζεται σὸ πρόσωπό σας Μακαριώτατε, καὶ ἡ συνεργασία μας μπορεῖ νὰ κατέχει ὅλη τὴν δυναμικὴ πού χρειάζεται γιὰ νὰ συνεχισθεῖ τὸ ἱεραποστολικὸ αὐτὸ ὄραμα. Ὁ Ἱεραποστολικὸς Ὄργανισμός τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος, ἡ Ἀποστολικὴ Διακονία, ἀπὸ μέρους μας ἔχει καὶ τὴν ἐμπειρία καὶ τὴν θέληση νὰ βοηθήσει τὸ πλοῦσιο ἔργο σας. Τὸ κάνει ἀλλήλωσε ἐπὶ τόσα ἔτη, ἔχοντας προσφέρει μὲ τὰ πενιχρά μέσα πού διαθέτει, τόσο σὲ ἔμψυχο ὅσο καὶ ἄψυχο ὑλικὸ κατὰ περίπτωσι, καὶ σύμφωνα πάντα μὲ τὴν καθοδήγηση τῶν συνεργατῶν σας Μακαριώτατε».

Στὴν ἀντιφώνησή του ὁ Πατριάρχης ἀναφέρθηκε σὸν καθημερινὸ ἀγῶνα τῶν κληρικῶν, μοναχῶν καὶ λαϊκῶν ἱεραποστόλων σὴν Ἀφρική, λέγοντας ὅτι: «...Μία μεγάλη μερίδα, τῶν σύγχρονων αὐτῶν ἱεραποστόλων, εἶναι γόνιοι καὶ τέκνα ἐκλεκτὰ τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος καὶ διὰ τοῦτο παρακαλῶ νὰ δεχθεῖτε τίς ἐγκάρδιες εὐχαριστίες μας καὶ τὴν εὐγνωμοσύνη μας διὰ μίαν ἀκόμη φοράν. Δέν θὰ ἤθελα νὰ μὴν μνημονεύσω καὶ τὸν σημαντικότερον καὶ ζωτικότερον ρόλον, ἀλλὰ καὶ τὴν παντὶ τρόπον μέριμναν τοῦ Ὄργανισμοῦ τῆς Ἀποστολικῆς Διακονίας τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος καὶ τοῦ Γραφείου Ἐξωτερικῆς Ἱεραποστολῆς τὰ ὁποία λειτουργοῦν ὑπὸ τὴν ὑμετέραν πεπνυμένην οἰακοστροφίαν Μακαριώτατε Ἀρχιεπίσκοπε, καὶ τῆς περὶ Ὑμᾶς Ἱερᾶς Συνόδου...

Σήμερον μετὰ πολλοῦ κόπου, πόνου, βασάνων καὶ παγίδων, ἡ Ὁρθόδοξος πίστις μεταλαμβάνεται σὴν Ἀφρικανικὴ ἡπειρο ὅπου, ἀπ’ ἄκρη σ’ ἄκρη μὲ τὴν εὐλογία τῶν ἀσιδύμων Προκατόχων ἡμῶν Ἀρχιεπισκόπων καὶ Ἀρχιερέων, ἀλλὰ καὶ ὑμῶν αὐτῶν, ἔχουν ἀνοιχθεῖ θεμέλια Ἐκκλησιῶν, στήθηκαν θυσιαστήρια στὰ πλεόν ἀπροσπέλαστα τροπικὰ δάση, σὴν ξηρότητα τῆς Ἀφρικανικῆς σαβάνας καὶ σὸ τραχὺ τῆς ἐρήμου, ὅπου δοξάζεται, ὑμνεῖται καὶ εὐλογεῖται τὸ ὄνομα τοῦ Τριαδικοῦ Θεοῦ».

Ὡς δεῖγμα τιμῆς καὶ ἀναγνώρισης, ὁ Ἀρχιεπίσκοπος ἀπένευσε σὸν Πατριάρχη τὴν ἀνώτατη τιμητικὴ διάκριση τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος, τὸν χρυσοῦ σταυρὸ τοῦ Ἀποστόλου Παύλου. Ἀπὸ τὴν πλευρὰ του ὁ Πατριάρχης, προσέφερε δύο σημαντικὰ δῶρα πού ἔφερε μαζί του ἀπὸ τὴν Ἀφρική. Πρόσφερε σὴν Ἱερά Σύνοδο τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος ἓνα ἀργυρόδετο Εὐαγγέλιο, τὸ πρῶτο πού ἐκδόθηκε σὴ γλώσσα τοῦ λαοῦ τῆς Μαδαγασκάρης καθὼς καὶ τὸ μεγάλῃς ἱστορικῆς σημασίας, αὐθεντικὸ πατριαρχικὸ σιγίλιο τοῦ ἐθνομάρτυρα Γρηγορίου τοῦ Ε΄, μὲ τὸ ὁποῖο εὐλογοῦσε τὴν Μονὴ Ἀσωμάτων Πετράκη νὰ συστήσει σχολεῖα. Τὸ σιγίλιο φυλασσόταν σὴ βιβλιοθήκη τοῦ Πατριαρχείου καὶ παραδόθηκε σὸν Ἡγούμενο τῆς Μονῆς Ἀρχιμ. π. Ἰάκωβο Μπιζαούρη.

Ὁ Πατριάρχης, κατὰ τὴ διάρκεια τῆς παραμονῆς του σὴν Ἑλλάδα, εἶχε συναντήσεις καὶ ἐπαφές μὲ πολιτικοὺς καὶ πολιτικούς παράγοντες τοῦ τόπου, τοὺς ὁποῖους ἐνημέρωσε γιὰ τὸ πολὺπλευρο ἔργο πού ἐπιτελεῖ τὸ Πατριαρχεῖο μὲ τὴν ἱεραποστολὴν σὶς χώρες τῆς Ἀφρικῆς. Ἐπίσης, ἐπισκέφθηκε Ἐκκλησιαστικὰ Ἰδρύματα τῶν Ἀθηνῶν ἐνῶ πραγματοποίησε προσκύνημα σὴν Ἱερά Μονὴ τοῦ Ἁγίου Νεκταρίου σὴν Αἶγινα.

Τὴν Κυριακὴ 13 Δεκεμβρίου 2009, σὸν Ἱερό Ναὸ Ἁγίου Διονυσίου τοῦ Ἀρεοπαγίτου, πραγματοποιήθηκε Πρωθιεραρχικὸ Συλλεῖτουργο ἀπὸ τὸν Μακαριώτατο Πατριάρχη Ἀλεξανδρείας καὶ Πάσης Ἀφρικῆς κ. Θεόδωρο καὶ τὸν Μακαριώτατο Ἀρχιεπίσκοπο Ἀθηνῶν καὶ Πάσης Ἑλλάδος κ. Ἱερώνυμο μὲ τὴν συμμετοχὴ Ἀρχιερέων τῶν δύο Ἐκκλησιῶν.

Σεπτέμβριος τοῦ 1947. Στὴν ὁδὸ Σιβιτανίδου 39, στὴν Καλλιθέα, σ' ἓνα προσωρινό Παράρτημα τοῦ Φοιτητικοῦ Οἰκοτροφείου «Ἀπόστολος Παῦλος» βρεθήκαμε συγκατάοικοι καμιά δεκαριά ὑποψήφιοι φοιτητές.

Ἐκεῖ πρωτογνωρίσθηκα μέ τόν ἀείμνηστο Ἡλία Βουλγαράκη. Ἀπό τὴν ἀρχὴ μέ εἶχε ἐντυπωσιάσει ἡ εὐγένειά του, ἡ ἡρεμία του, συνδυασμένη μέ κάποια ἀσυνήθιστη σοβαρότητα γιὰ ἓναν δεκαοχτάρη. Χαρακτηριστικά του ἦταν ἀκόμη ἡ αἰσιοδοξία του κι ἓνα λεπτό χιούμορ, μέ τό ὅποιο ἀντιμετώπιζε δύσκολες καταστάσεις.

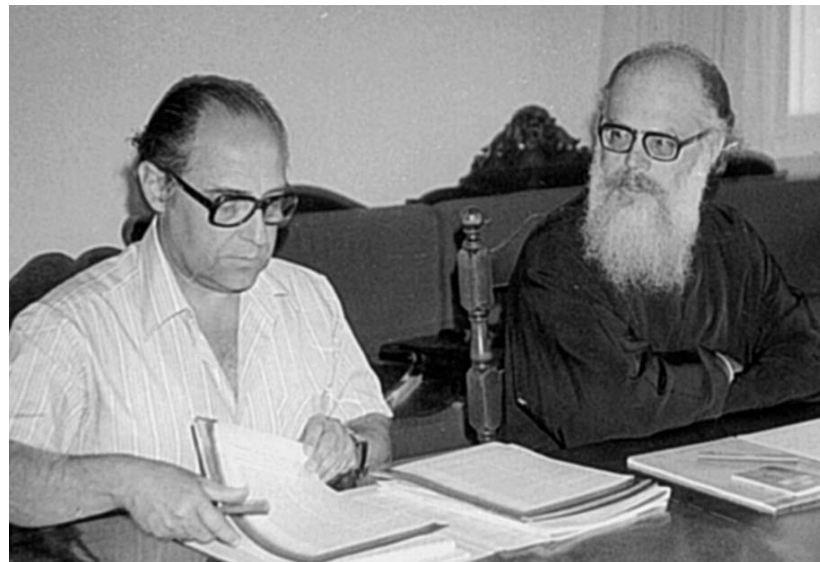
Στὴν ἀρχὴ τῆς ἐκεῖ ἐγκατάστασής μας, γιὰ φαγητό πηγαίναμε στά γειτονικά φτηνά μαγειρεῖα. Μιά μέρα, γιὰ νά κάνουμε οἰκονομία, ἀποφασίσαμε νά μαγειρέψουμε! Ποῦ καί πῶς; Κουζίνα δέν ὑπῆρχε στό σπίτι. Κάποιο καμινέτο πού εἶχαμε ἦταν μόνο γιὰ κανένα ρόφημα. Βρήκαμε τὴ λύση. Θά κάνουμε φασόλια γίγαντες καί θά τὰ ψήσουμε στό φούρνο τῆς γειτονιάς. Ἔτσι κι ἔγινε. Ὅταν τό μεσημέρι πήγαμε στό φούρνο γιὰ νά πάρουμε τό ταψί, εἶδαμε ἓνα φούρναρη ἀγριεμένο· «πάρτε τα ἀπό δῶ», μᾶς φώναξε, «πήγατε νά μοῦ σβήσετε τόν φούρνο!» καί μᾶς δίνει ἓνα ταψί μέχρι ἐπάνω φουσκωμένο μέ τὰ φασόλια, κι ἓνα χωνί μεγάλο ἀπό ἐφημερίδα, πού εἶχε βάλει τὰ φασόλια πού εἶχαν ξεχυθεῖ ἀπό τό ταψί, ὅταν ἔβρασαν καί φούσκωσαν!

Ὁ Ἡλίας ἦταν προνοητικός. Ἀπό νωρίς εἶχε ἐντοπίσει τό Πανεπιστήμιο, τίς αἰθουσες τῆς Θεολογικῆς Σχολῆς, τὴ Γραμματεία τῆς Σχολῆς, πού θά καταθέταμε τίς αἰτήσεις γιὰ τὴ συμμετοχὴ μας στίς εἰσαγωγικές ἐξετάσεις. Ἐγώ, πρώτη φορά στὴν Ἀθήνα, δέν ἤξερα τίποτε ἀπό αὐτά. Ἔτσι, λοιπόν, πρόθυμα μέ πήρε καί πήγαμε πρῶτα στά Προπύλαια τοῦ Πανεπιστημίου καί μέ ξενάγησε στοὺς χώρους ὅπου φοιτήσαμε τὰ τέσσερα ἐκεῖνα χρόνια.

Μετά τὴν ἀποφοίτησή μας καθίκαμε γιὰ χρόνια. Ἐκεῖνος γιὰ μεταπτυχιακές σπουδές στὴν Εὐρώπη, ἐγώ στά ἀνατολικά σύνορα τῆς πατρίδας μας μέ Τουρκία καί Βουλγαρία, μέχρι πού ξανασυναντηθήκαμε στὸν κῶρο τῆς Ἐξωτερικῆς Ἱεραποστολῆς. Ἐκεῖνος πρωτοπόρος Καθηγητῆς τῆς Ἱεραποστολικῆς κι ἐγώ ἀπλῶς ἐργάτης στοὺς ἱεραποστολικούς ἀγρούς τῆς Ἄνω Ἀνατολῆς.

Τὰ τόσο ἀξιόλογα βιβλία πού ἐξέδιδε, πρόθυμα μοῦ τὰ ἔστειλε. Ὁφέλησαν ὄχι μόνο ἐμένα ἀλλὰ καί τοὺς σπουδαστές τοῦ Θεολογικοῦ Σεμιναρίου μας τῆς Σεούλ, στοὺς ὁποίους, βάσει αὐτῶν τῶν βιβλίων, δίδασκα τό μάθημα τῆς Ἱεραποστολικῆς. Ἐνα ἀπό αὐτά τό ἔχουμε ἐκδόσει στὴν Κορεατικὴ. (Στό σημεῖο αὐτό ξεπηδάει ἀπὸ τὰ βῆθη τῆς ψυχῆς μου ἡ μεγάλη μου θλίψη γιὰ τὴν κατάργηση τῆς ἔδρας τῆς Ἱεραποστολικῆς στίς Θεολογικὲς Σχολές τῶν Πανεπιστημίων τῆς Ἑλλάδος, τὴ στιγμή πού στὴν Κορέα λειτουργοῦν ὄχι ἀπλῶς κάποιες ἔδρες, ἀλλὰ ὀλόκληρα εἰδικὰ Ἰνστιτοῦτα Ἐξωτερικῆς Ἱεραποστολῆς, σέ διάφορα διαμερίσματα τῆς Χώρας, Προτεσταντῶν ἀλλὰ καί Ρωμαιοκαθολικῶν).

Ὁ νῦν Ἀρχιεπίσκοπος Ἀθβανίας κ. Ἀναστάσιος μέ τόν ἀείμνηστο Ἡλία Βουλγαράκη στή «Σύναξη στελεχῶν τῆς Ὀρθοδόξου Ἐξωτερικῆς Ἱεραποστολῆς», πού πραγματοποιήθηκε στήν Ἱερά Μονή τοῦ Ὁσίου Λουκά Βοιωτίας, στίς 22-23 Ἰουλίου 1981 (βλ. «Πάντα τὰ Ἔθνη», τεύχος 1, Δεκέμβριος 1981).

Πάντα τὰ ἔθνη

Ὁ μακαριστός φίλος καί ἀδελφός Ἡλίας τὴν ἔλλειψη προσωπικῆς ἐπί τόπου ἐπαφῆς μέ τὰ προβλήματα τῆς Ἱεραποστολῆς, καθὼς γιὰ λόγους ὑγείας δέν μπορούσε νά ταξιδεύει στὴν Ἀφρική καί τὴν Ἄνω Ἀνατολή, κατὰ τὴ διδασκαλία του στοὺς φοιτητές του, προσπαθοῦσε νά ἀναπληρώσει κατ' ἄλλον τρόπον. Καλοῦσε πρόσωπα πού ἐργάζονταν ἱεραποστολικά καί μιλοῦσαν πρὸς τοὺς φοιτητές του. Μεταξύ ἄλλων εἶχε καλέσει κι ἐμένα. Ἄφηνε τοὺς φοιτητές του νά θέτουν ἐρωτήματα πρὸς τόν ὀμιλητή. Ἀλλὰ ἔθετε καί ὁ ἴδιος καίρια ἐρωτήματα, ὥστε μέ τίς ἀπαντήσεις, πού δίνονταν, οἱ φοιτητές βεβαιώνονταν γιὰ τὴν ἀλήθεια τῶν ὧσων διδάσκονταν θεωρητικά στά μαθήματά τους.

Τελευταία φορά συναντηθήκαμε μπροστά στό Μουσεῖο Γουναροπούλου, πού βρίσκεται στά Ἄνω Ἰλίσια, ἀπέναντι ἀπὸ τὰ Γραφεῖα τοῦ «Πατριαρχικοῦ Ἰδρύματος Ὀρθοδόξου Ἱεραποστολῆς Ἄνω Ἀνατολῆς». Συνοδευόταν ἀπὸ τὴν στοργικὴ του σύζυγο Ἀμαλία. Δέν ἔχασα τὴν εὐκαιρία. «Ἡλία», τοῦ ἔλεω, «τώρα πού εἶσαι συνταξιούχος καί εἶσαι ἀπαλλαγμένος ἀπὸ ἄλλες ὑποχρεώσεις, μέ τὴν πείρα πλέον πού ἔχεις, γράψε ἓνα συνοπτικὸ βιβλίο γιὰ τὴν Ἱεραποστολή, πού θά βοηθήσει ὄλους τοὺς ἐργαζομένους στίς ἱεραποστολές. Μοῦ ἀπάντησε μέ ἓνα ἀδιόρατο χαμόγελο. Ἀποχαιρετηθήκαμε. Ἀργότερα χτύπησε τό τηλέφωνο. Ἦταν ἡ κόρη του. «Πάτερ, τί ἦταν αὐτά πού λέγατε σήμερα στὸν πατέρα μου; Δέν ξέρετε ὅτι εἶναι ἄρρωστος;». Πόνος γέμισε τὴν ψυχὴ μου. Ἀργότερα ἔφθασε καί στὴν Κορέα ἡ θλιβερὴ εἶδηση.

Ἡ πρόωρη ἐκδημία του ὑπῆρξε πλήγμα γιὰ τὴν πρόοδο τῆς ἱεραποστολῆς. Τόν εὐγνωμονοῦμε ὅλοι μας, γιὰ τὴ βοήθεια πού μᾶς πρόσφερε στά πρῶτα στάδια τῆς ἀναπτύξεως τοῦ ἱεραποστολικοῦ ἔργου. Καί εὐχόμαστε νά ἀναδειχθεῖ σύντομα ἓνας ἄξιος διάδοχός του.

† Ὁ Πισιδίας Σωτήριος

Πάντα τὰ ἔθνη

Δεκέμβριος τοῦ 1980. Δευτεροετῆς φοιτήτρια βρέθηκα στό Γραφεῖο τοῦ Καθηγητῆ τῆς Ἱεραποστολικῆς Ἡλίας Βουλγαράκη, στὴ Θεολογικὴ Σχολὴ γιὰ νά ἐξετασῶ προφορικά στό μάθημά του.

Ἡ ὕλη ἐκτενής, ἡ ἀγωνία στό ζενίθ, μέχρι πού ἀνοιξε ἡ πόρτα καί βρεθήκαμε ἀπέναντί του. Τό ἴδιο γνωστό ἀπὸ τίς παραδόσεις χαμόγελο, ἡ ἴδια εὐγένεια, οἱ χαμηλοὶ τόνοι, ἡ ἄνεση μιᾶς ἀρχοντιᾶς κρυμμένης σέ ἓνα "μικρὸ τό δέμας ἄνθρωπο". Ὅταν ἤρθε ἡ σειρά μου, μέ κοίταξε μέ ἐκεῖνα τὰ καλὰ, γελαστά μάτια καί μοῦ εἶπε: «Σήμερα τό πρῶτό μου τηλεφώνησαν ἀπὸ τὴν Κορέα γιὰ νά μέ κάνουν κοινῶν ἓνα προβλήματος πού ἀντιμετωπίζει ἡ ἐκεῖ Ὀρθόδοξη κοινότητα, πού ἀπαρτίζεται ἀπὸ λίγους ντόπιους νεοφώτιστους. Τό θέμα τους ἦταν ὅτι οἱ ἄνθρωποι ἐκεῖ δέν γνωρίζουν τό σῆμα τῶν βασικῶν συστατικῶν τῆς διατροφῆς τους. Τό ρύζι βρίσκεται καθημερινά στό τραπέζι τους, εἴτε σάν κύριο φαγητό εἴτε σάν προσφάι. Ἄρα ἔχουν πρόβλημα μέ τὰ κόλυβα. Δέν τὰ τρῶνε, δέν τοὺς ἔχει τίποτα αὐτὸς ὁ βρασμένος καρπός. Τί θά συμβούλευες, λοιπόν, ἐσύ στή θέση μου; Τί νά κάνουν; Νομίζεις ὅτι πρέπει νά ἐπιμείνουμε στό βασικὸ ὑλικό, τό σῆμα, πού εἶναι ἔξω ἀπὸ τὴ ζωὴ καί τὴν παράδοσή τους ἢ μποροῦμε κάτι ἄλλο νά προτείνουμε;». «Γιὰ νά μὴν κάνουν κόλυβα μέ ρύζι, ἀφοῦ τό ρύζι εἶναι τό "σῆμα τους", ἀπάντησα αὐθόρμητα σάν νά συνεχίζαμε μιὰ ἀπὸ τίς γόνιμες συζητήσεις πού ἤξερε μοναδικά νά στήνει στό ἀμφιθέατρο, ἀπαντώντας οὐσιαστικά στὴν πρόκληση τοῦ ἐρωτήματος καί ὄχι σέ ἐρώτηση πού βαθμολογεῖται.

Δέν θυμᾶμαι νά μέ ρώτησε κάτι ἄλλο καί μέ βαθμολόγησε μέ 7. Ὅσο κι ἂν ὁ βαθμὸς φαίνεται χαριστικός στὴν πορεία κατάλαβα ὅτι ὁ Καθηγητῆς Βουλγαράκης ἐκεῖνη τὴ στιγμή δέν θέλησε νά βαθμολογήσει τὴν ἐπαρκὴ ἢ ὄχι προετοιμασία γιὰ τὴν ἐξέταση τοῦ μαθήματος. Αὐτό πού πρωτίστως τὸν ἐνδιέφερε καί μέ κάθε τρόπο ἐνθάρρυνε στοὺς φοιτητές του ἦταν τό ἀνοιγμα τῶν ὁριζόντων, ἡ ἐξοδος ἀπὸ τὰ "δικά μας", τὰ γνωστά, τὰ παραδεδομένα, τό ξεκίνημα, ἔστω, τῆς συζήτησης γιὰ τὰ καινούργια πού πάνω τους πρέπει ἀγαπητικά νά σκύψουμε, τό κοίταγμα τῶν προβλημάτων τῶν ἀνθρώπων χωρὶς ὑπεροψία, τό βγάλλισμα ἀπὸ τό καβούκι μας, ἡ συνάντηση, τό ἀντάμωμα μέ τοὺς ἄλλους χωρὶς τὴν πανοπλία τοῦ δικοῦ μας κόσμου. Καί ὅλα αὐτά μέ τὸν τρόπο πού λειτουργεῖ ἓνα ἀμορτισέρ. Ἀπορρόφηση τῶν ἐντάσεων ὥστε στοὺς "ἐπιβάτες" νά μεταφέρεται μικρότερο ποσοστὸ κραδασμῶν.

Δέκα χρόνια μετά ὁ Καθηγητῆς Ἡλίας Βουλγαράκης λείπει κάθε μέρα καί πιό πολὺ.

Ἄναστ. Περιβολίδης

Θυρανοίξια Ναοῦ στό Μπενίν

Σάββατο 2 Ἰανουαρίου τοῦ 2010. Μιά καινούργια χρονιά στό ξεκίνημά της. Μιά νέα 10ετία στήν ἀνατολή της. Καί ὅπως πάντα, προσδοκίες, ὄνειρα, σχέδια γιά τό αὔριο ἀλλά καί κοίταγμα κριτικό σ' ἐκεῖνα πού φύγαν, πού πέρασαν, ἀλλά πού δέν μᾶς προσπέρασαν. Εἶναι κομμάτι μας, τό κουβαλήμα ὑπομονετικά. Λάθη καί ἀστοχίες, παραλείψεις καί ἐλλείψεις, ἀκυρώσεις καί ἀπορρίψεις. Τό σύννεφο τῆς μελαγχολίας πού αὐτές οἱ σκέψεις προκαλοῦν, διαλύει τό φῶς τῆς βεβαιότητας ὅτι μέσα ἀπό αὐτές τίς ἀδυναμίες, τούτη «τὴν ἀσθένεια», ἀντλεῖ κανεὶς δύναμη, χτίζει μέ τὴ χάρη τοῦ Θεοῦ, τό αὔριο.

Ποῦ νωρίς τό πρῶ ξεκινήσαμε γιά τό Μπενίν. Ἡ πόλη ἀκόμα κοιμάται. Προσπαθεῖ νά συνέλθει ἀπό τά πρωτοχρονιάτικα γλῆντια, τὸν θόρυβο τῶν κροτίδων, τό μεθύσι, τοὺς χορούς. Τό παραμῦθι, ὅπως καί κάθε παραμῦθι, τελείωσε γρήγορα. Ἡ ἀβεβαιότητα, τό ἄγχος τῆς καθημερινότητας, ἡ φτώχεια, ἡ ἀνεργία, παραμονεύουν στό κατώφλι τῶν κατοίκων αὐτῆς τῆς πόλης. Ὁ δρόμος ἄδειος. Λιγοστά αὐτοκίνητα, ἀκόμα λιγότεροι οἱ πεζοί.

Πρὶν καλὰ καλὰ τό καταλάβουμε εἴμαστε στά σύνορα. Σύντομες οἱ συνοριακές διαδικασίες. Περιέργως, νωχελικοί καί οἱ ἀξιωματικοί. Ἀποχαιρετῶ τοὺς Νιγηριανούς ἱερεῖς πού μέ συνόδεψαν μέχρι τὰ σύνορα καί χαιρετῶ ἐκείνους τοὺς ἀδελφούς ἱερεῖς τοῦ Μπενίν πού ἤρθαν νά μέ παραλάβουν. Ξεκινοῦμε πρὸς τὴν κατεύθυνση τοῦ Κοτονοῦ, τὴν ἐνορία τοῦ ἁγίου Ἰωάννου τοῦ Χρυσσοστόμου. Μιά ματιά στόν Ναό πρὶν τὴν τελετὴ τῶν Θυρανοίξιν πού εἶχε προγραμματιστεῖ γιά τό ἀπόγευμα τῆς ἴδιας ἡμέρας. Καί ἐδῶ οἱ δρόμοι ἄδειοι, ἔρημοι.

Φθάνουμε στόν Ναό. Καί πάλι πειρασμός καί πάλι ἀνατροπές. Ὁ ξυλοουργός καί ὁ ἐλαιοχρωματιστής δέν εἶχαν ὀλοκληρώσει τίς ἐργασίες τους. Ἀπογοήτευση ἀλλά καί προβληματισμός ἐντονος στό μάτια τοῦ ἐφημερίου γιά τό πῶς θά ἀντιδράσω, γιά τό πῶς θά γίνει ἡ τελετὴ στίς 4.30 μ.μ. Καί ὄντως ἀντέδρασα, ἀλλά ὄχι ὅπως περίμεναν. Βγήκα στόν δρόμο καί ἄρχισα νά παίζω ποδόσφαιρο μέ μερικούς πιτσιρικάδες 5-6 χρονῶν! Τὴν κατάπληξη τῶν ἱερέων καί κάποιων ἀλλῶν συνεργατῶν, διεδέχθη ἓνα ἐντονο γέλιο... ἴσως καί ἡ ἀνακούφιση ὅτι δέν ἀντέδρασα ἐντονα. Ἕνα μπουκάλι κρύο νερό, σκούπισμα τοῦ ἰδρώτα, τίναγμα τῆς σκόνης. «Πάτερ μου, ἴλω στόν ἐφημέριο π. Θεόφιλο, δέν μπορεῖ νά γίνει ἡ τελετὴ τό ἀπόγευμα. Ἐγὼ φεύγω, πάω νά ἐπισκεφθῶ μιὰ ἀλλῆ ἐνορία καί μετὰ νά ξεκουραστώ. Θά γυρίσω στίς 6.30. Ὅλα νά εἶναι ἔτοιμα νά κρεμάσουμε τίς εἰκόνες, νά ντύσουμε τὴν ἁγία Τράπεζα. Τὰ Θυρανοίξια αὔριο τό πρῶ, πρὶν τὴ θεία Λειτουργία».

Τὴν ἐπόμενη μέρα, Κυριακὴ 3 Ἰανουαρίου, κάτω ἀπὸ βαριά συννεφιά, μεγάλη ζέστη καί ἀφόρτη ὑγρασία ἐγινε ὁ Ἀγιασμός τῶν Θυρανοίξιν.

Εἰσοδεύσαμε στόν Ναό, ἀνάφτηκαν τὰ καντήλια, ἐγινε ἡ προσκομιδὴ, ἄρχισε ἡ Λειτουργία. Κόσμος μέσα καί ἔξω ἀπὸ τὸν Ναό παρόλο πού πολλοὶ εἶχαν ταξιδέψει στό χωριὰ τους γιά τίς γιορτές. Μεγάλῃ ἡ προσέλευση στὴ θεία Εὐχαριστία.

Εὐχές καί σκέψεις ἀπευθύνθηκαν πρὸς τοὺς παρευρισκόμενους γιά τὴν καινούργια χρονιά, ἀλλά καί τὴ δεύτερη δεκαετία Ὁρθοδοξίας στὴ χώρα. Θερμές εὐχαριστίες ἐξ ὀνόματος ὀλων γιά δύο ἀνθρώπους πού ἔκαναν πραγματικότητα τό ὄνειρο τῶν ἐνοριτῶν. Πρῶτα γιά τὸν μακαριστὸ ἐφημέριο τῆς κοινότητος αὐτῆς π. Χριστοφόρο, πού δώρισε κομμάτι τῆς γῆς του γιά τὴν ἀνέγερση τοῦ Ναοῦ.

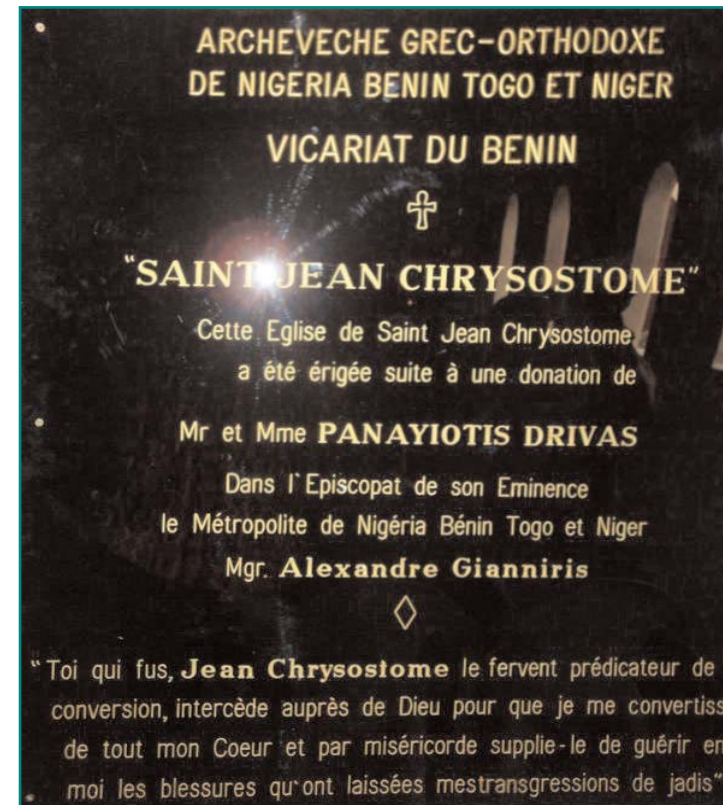

Δέν πρόλαβε νά δεῖ τὸν Ναό ὀλοκληρωμένο καί νά συμμετάσχει στὴ χαρὰ ὀλων. Ἀναπαύεται στό προαύλιο τοῦ Ναοῦ ἀνάμεσα σέ βασιλικά καί ἀλλὰ λουλούδια πού εὐλαβικά φύτεψαν τὰ παιδιά του.

Στὴ συνέχεια εὐχαριστίες πολλῆς καί εὐγνωμοσύνης ἐκφράστηκαν πρὸς τὸν μεγάλο εὐεργέτη, τὸν ἄνθρωπο πού ἀπὸ ἀγάπη πρὸς τὴν Ἐκκλησία καί τὴν ἱεραποστολή, ἔχτισε τὸν Ναό. Τὸν κ. Παναγιώτη Δρίβα, ἔγκριτο νομικὸ ἐξ Ἑλλάδος καί τὴ σύζυγό του. Μιά ἀναμνηστικὴ πλάκα τοποθετήθηκε μέσα στόν Ναό εἰς μνημόσυνον αἰώνιον. Νά θυμίζει σέ ὀλους ὅτι κάποιος ἀπὸ κάπου μακριά, ὄχι ἀπὸ χρέος κινούμενος, ἀλλά ἀπὸ ἀγάπη, ἔστησε αὐτό τό Θυσιαστήριο, γιά νά συνεχίζουν ἔως τίς ἔσχατες μέρες, οἱ ἀδελφοὶ αὐτῆς τῆς ἐκκλησιαστικῆς κοινότητος νά βιώνουν τὴ Βασιλεία τοῦ Θεοῦ «ἐδῶ καί τώρα». Μέ τρισάγιο στόν τάφο τοῦ μακαριστοῦ π. Χριστοφόρου ἐκλήισε ἡ σύναξη τῆς ἡμέρας.

Ἔτσι, μέ τὰ Θυρανοίξια τοῦ ναοῦ τοῦ ἁγίου Χρυσσοστόμου, ξεκίνησαν οἱ λατρευτικὲς ἐκδηλώσεις γιά τὰ 10 χρόνια Ὁρθοδοξίας στό Μπενίν. Μέσα στὴ χρονιά, θά τελεσθοῦν καί τὰ ἐγκαίνια αὐτοῦ καθὼς καί ἀλλῶν δύο Ναῶν, προσφορά ἀγάπης ἀλλῶν ἀδελφῶν στήν Ἐκκλησία πού παροικεῖ στό Μπενίν.

† Ὁ Ν. Ἀ.

Ίστορικό γεγονός για την Ὁρθόδοξη Ἐκκλησία μας

Chrysostome Bakuatsibasu. Ἦταν ἡ πρώτη χειροτονία τοῦ μακαριστοῦ Τιμοθέου Κοντομέρκου στήν Κανάνγκα τοῦ Κογκό (εἰς διάκονον 20.8.1977 καί εἰς πρεσβύτερον 21.8.1977). Σεμνός κληρικός, ιεραποστολικός, σεβαστικός καί ἀγαπητός στούς πιστούς.

Φθόνῳ διαβόλου καί τῆ ἐνοχῆ του ἀπεμακρύνθη ἀπό τοπική Ἐκκλησία μας. Συνεδέθη μέ τόν σχισματικό Ὁρωπού Ἀτικῆς, ἐν συνεχείᾳ μέ κάποιον ἐπίσκοπο Ρῶσο τῆς διασποράς. Δεκαεννέα ὀλόκληρα χρόνια περιφερόμενος σέ «ἀνυδρους τόπους» καί ἀναψυχή δέν εὑρίσκει. Ἦρθε καιρός πού ἡ ἀπογοήτευση ἀπό τοὺς συναδέλφους του ἐν τῷ σχίσματι ἐκορυφώθηκε. Ὁμοίως καί ἡ νοσταλγία του («τί εἶχα καί τί ἔχασα!»). Ὁμολόγησε στόν Μητροπολίτη Κεντρώας: «Κάθε φορά πού μάθαινα ὅτι ἐρχεσθε στήν Κανάνγκα, ἐβγαίνα στόν δρόμο πού θά περνοῦσε τό αὐτοκίνητό σας νά σᾶς δῶ καί ἔλεγα· ἄν μέ καλοῦσε ὁ Δεσπότης...!».

Τόν κάλεσα. Ἑορτή τῆς Μεταμορφώσεως τοῦ Σωτήρος Χριστοῦ (6.8.2009). Ἦρθε μέ πόνο καί συντριβή. «Ὅ,τι μοῦ πεῖτε θά τό κάμω. Δέν ἐγείρω κανένα αἴτημα, καμιά ἀπαίτηση. Ἐπιστρέφω σάν τόν ἄσωτο υἱό τῆς παραβολῆς τοῦ Κυρίου. Σᾶς ἐμπιστεύομαι τήν σωτηρία τῆς ψυχῆς μου...».

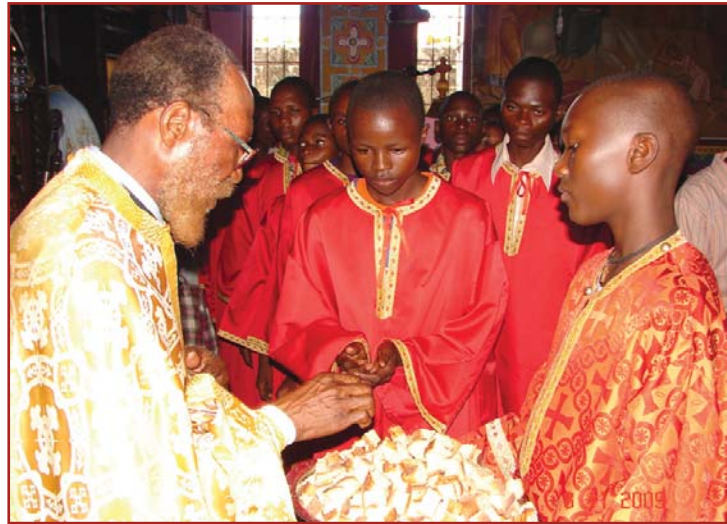
«Κρέμασε τό ἐπιτραχήλιό σου. Περίμενε στό "χώλ τοῦ Θεοῦ" μέ νηστεία καί προσευχή. Θά ἐνημερώσω τόν Μακαριώτατο Πατριάρχη μας καί τήν Ἱερά Σύνοδο. Σύντομα θά ἔχεις ἀπάντηση».

Ὁ Σεπτός Πατριάρχης μας ἀπήντησε ὅπως ταιριάζει σέ Ὁρθόδοξο Πατριάρχη.

Ἄρ. Πρωτ. 991

«...ἐπιβεβαιώνομεν τήν ὑμετέραν πρότασιν περί ἐπανεισαγωγῆς τοῦ εἰρημένου κληρικοῦ εἰς τὰς τάξεις τοῦ Κλήρου τῆς Ἱερᾶς Μητροπόλεως Κεντρώας Ἀφρικῆς...».

Καί τήν Κυριακή 8.11.2009, ἑορτή τῶν Ἀρχαγγέλων Παμμεγίστων Ταξιαρχῶν Μιχαήλ καί Γαβριήλ,

μέσα σ' ἓνα κατάμεστο ναό, τοῦ ἁγίου Ἀνδρέου τοῦ Πρωτοκλήτου τῆς Κανάνγκα (τί κόσμος μαζεύτηκε, Θεέ μου!) κι ἐνῶ μέ συγκίνηση παρακολουθοῦσαν οἱ πιστοί τά γινόμενα, ἀκουγόταν ὁ Ἐπίσκοπος νά ἀπαγγέλει τήν ἐξῆς προσευχή στόν γονατιστό, κάτω ἀπό τό ὠμοφόριο κληρικό· «Δέσποτα Κύριε ὁ Θεός, Σύ πού καλεῖς τοὺς ἐναρέτους σέ ἁγιασμό καί τοὺς ἁμαρτωλοὺς γιά νά τοὺς συγχωρήσεις καί νά τοὺς σώσης, πρόσδεξαι καί τόν δοῦλλον σου Χρυσόστομον, πρώην πρεσβύτερον, ὁ ὁποῖος ἀμάρτησε βαρύντατα, μέ τό νά ἀπομακρυνθῆ τῆς Ἀγιωτάτης Ἐκκλησίας Σου καί νά ἠγηθῆ ἐπί 19 ὀλόκληρα χρόνια σχίσματος, παρασέροντας καί ἄλλες ψυχές στόν γκρεμό καί στόν ὄλεθρο, καί νά προκαλῆ μέ αὐτή τή συμπεριφορά τήν δίκαια ὀργή σου.

Ἐπειδή πράγματι, καθώς μᾶς διδάσκει ὁ ἅγιος Ἰωάννης ὁ Χρυσόστομος, "τίποτε δέν ἐξοργόζει τόσο τόν Θεό, ὅσο ἡ διαίρεσις τῆς Ἐκκλησίας, τίποτε δέν εἶναι χειρότερο ἀπό τήν διάσπασι καί διαμερισμό σέ κομμάτια τῆς Ἐκκλησίας... Αὐτή τήν ἁμαρτία δέν τήν ξεπλένει οὔτε τό αἷμα τοῦ Μαρτυρίου".

Καί αὐτή τήν ἁμαρτία τήν διέπραξε ὁ δοῦλος Σου Χρυσόστομος. Ὅμως ἐπιστρέφει τώρα καί προσπί-

πτει μέ συντριβή καρδίας στή μεγαλωσύνη Σου καί ἐξομολογεῖται ἐνώπιον τοῦ λαοῦ Σου καί τῶν ἁγίων καί τοῦ ἀγγελικοῦ κόσμου τήν ἁμαρτία του καί ζητεῖ συγχώρησιν.

Καί Σύ, Πανάγαθε καί Φιλάνθρωπε Κύριε, Ἐλεήμων καί Ἀνεξίκακε, πού προσδέχεσαι ὄλους τοὺς μετανοοῦντας εἰλικρινῶς καί ἐπιστρέφοντας, πρόσδεξαι, καί συγχώρησε καί ἀποκατάστησε τόν δοῦλλον Σου Χρυσόστομον, ὅπως τόν ἄσωτον τῆς εὐαγγελικῆς παραβολῆς, ὅπως τόν ἀρνητήν μαθητήν Του ὁ Κύριος Ἰησοῦς Χριστός, τόν ἀποκατέστησε εἰς τόν χορόν τῶν ἁγίων Ἀποστόλων, ἔτσι συγχώρησε καί ἀποκατάστησε στήν ἱερωσύνη του τόν μετανοημένον δοῦλλον Σου καί ἄς ἔλθῃ τό Πανάγιον Πνεῦμα καί νά τόν ἀξιώσῃ νά προσφέρῃ καθαρὰν καί ἁγίαν τήν ἱερατικήν διακονίαν του, γιά τήν σωτηρίαν τῆς ἰδικῆς του ψυχῆς καί τήν ὠφέλειαν καί σωτηρίαν τοῦ λαοῦ Σου. Ἀμήν».

Ἡ εὐχή μεταφράζονταν στά γαλλικά καί τήν tshilumba. Ὅλοι ξέσπασαν σέ ἠχηρό «Ἀμήν».

Ἐβαλε ὁ ἐπανεντασσόμενος καί ἀποκαθιστόμενος κληρικός τρεῖς ἐδαφιαῖες μετάνοιες στόν πιστό κλῆρο καί λαό καί στόν Μητροπολίτη, ἀπό τόν

ὁποῖο ἔλαβε τήν ἱερατική στολή καί πῆρε τή θέση του (πρῶτος μετά τόν ἀρχιερατικό ἐπίτροπο π. Ἀνδρέα Kayaga) στό θυσιαστήριο γιά τήν πανηγυρική θεία Λειτουργία.

Ὁ Ἐπίσκοπος ὠρίσει, οἱ πιστοί νά λάβουν ἀπό τά χέρια τοῦ π. Χρυσόστομου Bakuatsibasu τό ἀντίδωρο καί τήν εὐλογία του.

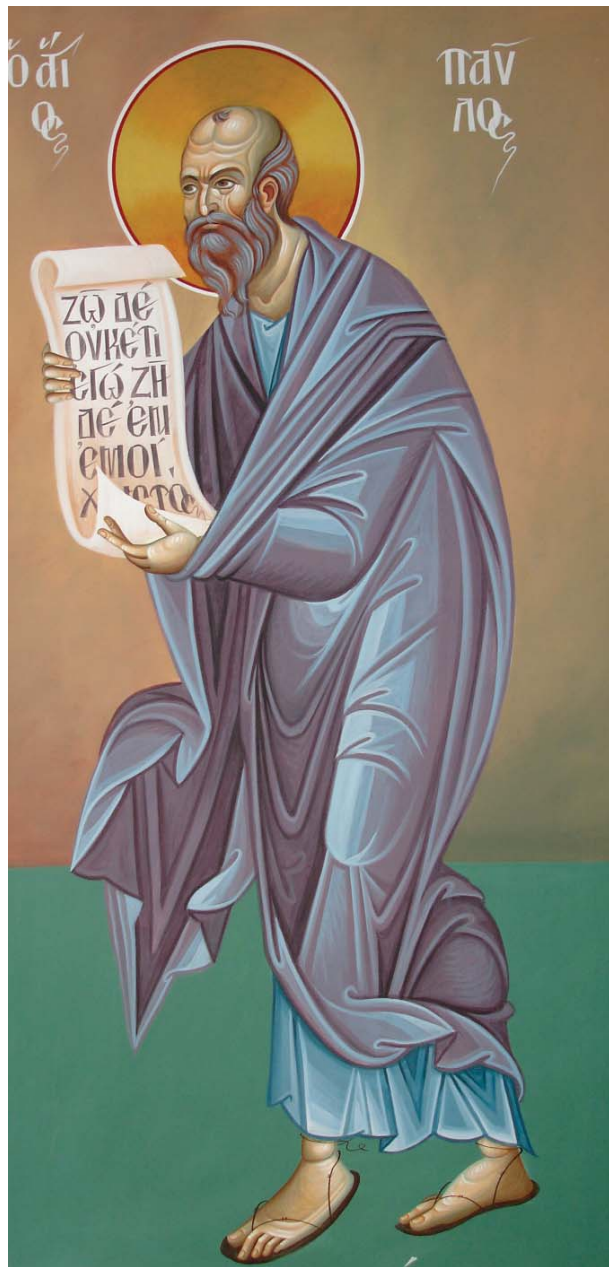
Ἔτσι δόθηκε τέλος στό 19ετές σχίσμα στό Kasai, πού ἦταν καίνουσα πληγή. «Καί ἐγένετο χαρά ἐνώπιον τῶν ἀγγέλων τοῦ Θεοῦ ἐν τῷ οὐρανῷ καί ἐνώπιον τῶν Ὁρθόδοξων Χριστιανῶν τῆς Κανάνγκα καί ὄχι μόνον».

Τήν ἐπομένη, 9 Νοεμβρίου 2009, Δευτέρα, μέ εὐχή εἰς μετανοοῦντας καί ἐπιστρέφοντας σχισματικούς, μέ χρίσμα ἢ μέ βάπτισμα (κατά περίπτωσιν) ἐνσωματώθηκαν στήν Ὁρθόδοξη Ἐκκλησία μας 198 πρόσωπα.

Ἦντο ἱστορικό γεγονός!

† Ὁ Κεντρώας Ἀφρικῆς Ἰγνάτιος

Ο πρωτοκορυφαίος απόστολος Παῦλος, ὅπως εἶναι γνωστό σέ ὅλους, ἀπό διώκτης τῆς Ἐκκλησίας ἔγινε ὄχι μόνο μαθητής τοῦ Χριστοῦ ἀλλά καί «σκεῦος ἐκλογῆς» Του, «τοῦ βαστάσαι τό ὄνομα αὐτοῦ ἐνώπιον ἐθνῶν» (Πράξ. 9,15). Ἐπιτέλεσε τό ἐκπληκτικότερο ἱεραποστολικό ἔργο στήν ἱστορία τῆς ἀνθρωπότητος, «κῆρυξε γενόμενος ἐν τε τῇ ἀνατολῇ καί τῇ δύσει» καί «δικαιοσύνην διδάξας ὅλον τόν κόσμον» (Κλήμης Ρώμης). Ἡ ἔκταση καί ἡ ἐπιτυχία τοῦ ἔργου του ἀναμφίβοла ὀφείλονται πρῶτα στή θεία χάρη καί ὕστερα στή δική του αὐταπάρνηση. Ὡστόσο, δέν ἦταν μικρή ἡ συμβολή σ' αὐτό καί πολλῶν ἐκλεκτῶν χριστιανῶν, πού, μέ ζωντανή πίστη στόν Κύριο καί εἰλικρινή ἀφοσίωση στόν ἀπόστολό Του, ἐργάστηκαν ταπεινά γιά τή διάδοση τοῦ χαρμόσунου μηνύματος τῆς σωτηρίας στήν οἰκουμένη. Ἐξήντα πέντε ἐπώνυμοι συνεργάτες τοῦ Παύλου ἀναφέρονται στήν Καινή Διαθήκη, συγκεκριμένα στίς Πράξεις τῶν Ἀποστόλων καί στίς Ἐπιστολές. Ποιοί εἶναι αὐτοί; Στίς ἀκόλουθες γραμμές κάθε φιλόσπουδος ἀναγνώστης τοῦ ἱεραποστολικοῦ περιοδικοῦ τῆς Ἐκκλησίας μας θά βρεῖ τά ὀνόματά τους, μέ ἀλφαβητική σειρά, τήν ἡμέρα ἑορτασμοῦ τῆς μνήμης ὧσων ἀναγράφονται στό Ἑορτολόγιο, καθώς καί ἐλάχιστα βιογραφικά στοιχεῖα γιά τόν καθένα, ἐφόσον ὑπάρχουν, ἀπό τή Γραφή καί τήν Παράδοση.

Ἀκύλας (13 Φεβρουαρίου)

Ἰουδαῖος σκηνοποιός, Πόντιος στήν καταγωγή, ἀπό τή Ρώμη. Εἶχε μετοικήσει στήν Κόρινθο μέ τή σύζυγό του Πρίσκα ἢ Πρίσκιλλα. Ἐκεῖ φιλοξένησε τόν Παῦλο (Πράξ. 18, 2-3), τόν ὁποῖο ἀκολουθῆσε ὕστερα στήν Ἔφεσο. Ἀργότερα ἐπέστρεψε στή Ρώμη, ὅπου ἐργάστηκε ἱεραποστολικά ὡς τή μαρτυρική του τελείωση, μετά τόν ἀποκεφαλισμό τοῦ πρωτοκορυφαίου ἀποστόλου.

Ἀμφίλιος (31 Ὀκτωβρίου)

Ἀπό τοὺς ἀγαπητούς συνεργάτες τοῦ Παύλου (Ρωμ. 16,8). Κήρυξε τό Εὐαγγέλιο στή βορειοανατολική Μυσία καί καταστάθηκε ἐπίσκοπος Ὀδυσσουπόλεως ἀπό τόν πρωτόκλητο ἀπόστολο Ἀνδρέα. Θανατώθηκε ἀπό τοὺς εἰδωλολάτρες.

Ἀνανίας (1 Ὀκτωβρίου)

Τό 36 βάπτισε τόν Παῦλο στή Δαμασκό ὕστερ' ἀπό θεία ἀποκάλυψη (Πράξ. 9, 10-19). Ἦταν ὁ πρῶτος συνεργός τοῦ ἀποστόλου, εὐσεβῆς καί σεβάσιμος (Πράξ. 22,12). Κήρυξε σέ πόλεις τῆς Ἀνατολῆς καί μαρτύρησε στή Βηθαχαβρή.

Ἀνδρόνικος (17 Μαΐου)

Ὁ Ἀνδρόνικος καί ἡ σύζυγός του Ἰουνία ἦταν «ἐπίσημοι ἐν τοῖς ἀποστόλοις» (Ρωμ. 16,7) καί φυλακίστηκαν μαζί μέ τόν Παῦλο στή Ρώμη (59-61). Μετά τήν ἀποφυλάκισή του ὁ Ἀνδρόνικος ἔγινε ἐπίσκοπος Παννονίας (σημερ. Οὐγγαρίας), ὅπου μόχθησε γιά τή διάδοση τῆς χριστιανικῆς πίστεως ὡς τήν τελευτή του.

Ἀπελλῆς (10 Σεπτεμβρίου)

«Δόκιμον ἐν Χριστῶ» χαρακτηρίζει ἐπαινετικά τόν Ἀπελλῆ ὁ Παῦλος (Ρωμ. 16,10). Κήρυξε μέ ζῆλο τόν Χριστό στή Ρώμη καί στή Μικρά Ἀσία. Τέλος, ἔγινε ἐπίσκοπος Σμύρνης.

Ἀπολλῶς (8 Δεκεμβρίου)

Λόγιος Ἀλεξανδρινός, διδάχθηκε τή χριστιανι-

κή πίστη στήν Ἔφεσο ἀπό τόν Ἀκύλα καί τήν Πρίσκιλλα (Πράξ. 18, 24-26). Κήρυξε τόν Χριστό στήν Κόρινθο (Πράξ. 18, 27-28), στήν Ἔφεσο καί στήν Κρήτη, ὅπου συνεργάστηκε μέ τόν ἀπόστολο Τίτο. Ἦγινε ἐπίσκοπος Καισαρείας.

Ἀρίσταρχος (27 Σεπτεμβρίου)

Ἀφοσιωμένος συνεργάτης τοῦ Παύλου ἀπό τή Θεσσαλονίκη. Κακοποιήθηκε στήν Ἔφεσο ἀπό τόν φανατισμένο ὄχλο (Πράξ. 19,29). Συμπορεύθηκε μέ τόν δάσκαλό του στή Μακεδονία, στήν Ἀσία καί στήν Παλαιστίνη. Τόν ἀκολούθησε, τέλος, ὡς τή Ρώμη, ὅπου φυλακίστηκε μαζί του. Μετά τό μαρτυρικό τέλος τοῦ ἀποστόλου, ἔγινε ἐπίσκοπος Ἀπαμείας (Συρία).

Ἀριστόβουλος (15 Μαρτίου)

Ἀναφέρεται στήν ἐπιστολή τοῦ Παύλου πρὸς τοὺς Ρωμαίους (16,10). Ἀδελφός τοῦ ἀποστόλου Βαρνάβα καί ἓνας ἀπό τοὺς ἑβδομήντα μαθητές τοῦ Κυρίου, κατά τοὺς συναξαριστές, ἀκολουθῆσε τόν Παῦλο σέ διάφορες ἱεραποστολικές περιοδεῖες του. Τελικά καταστάθηκε ἀπό τόν ἀπόστολο ἐπίσκοπος Βρετανίας, ὅπου ἀνέπτυξε θαυμαστή δραστηριότητα, παρά τίς θλίψεις καί τοὺς κινδύνους πού πέρασε ἀπό τήν ἀντίδραση τῶν βάρβαρων ἰθαγενῶν στό χριστιανικό κήρυγμα.

Ἀρτεμᾶς (30 Ὀκτωβρίου)

Ἀναφέρεται στήν ἐπιστολή τοῦ Παύλου πρὸς τόν Τίτο (3,12). Ἀκολουθοῦσε μέ ἀφοσίωση τόν «ἀπόστολο τῶν ἐθνῶν» καί τοῦ συμπαραστεκόταν στό δύσκολο ἔργο του. Ἦγινε πρῶτος ἐπίσκοπος Λύστρων τῆς Λυκαονίας.

Ἀρχιππος (19 Φεβρουαρίου)

«Συστρατιώτην» τόν ἀποκαλεῖ ὁ Παῦλος (Φιλήμ. 1,2) γιά τόν ζῆλο καί τήν αὐταπάρνησή του στόν ἱεραποστολικό ἀγώνα. Εἶχε ἀναλάβει ὑψηλή διακονία στίς Κολοσσές (Κολ. 4,17), ὅπου καί μαρτύρησε.

Ἀσύγκριτος (8 Ἀπριλίου)

Ἀναφέρεται στήν ἐπιστολή τοῦ Παύλου πρὸς τοὺς Ῥωμαίους (16,14). Κήρυξε τὸν Χριστὸ στὴ Ῥώμη καὶ τὰ περικυρῶνά της. Ἐφτασε ὡς τὴν Ὑγκανία τῆς Κεντρικῆς Ἀσίας, τῆς ὁποίας ἔγινε πρῶτος ἐπίσκοπος. Μαρτύρησε ἀπὸ τοὺς εἰδωλοφύλακες.

Ἀχαϊκός (15 Ἰουνίου)

Κορίνθιος ἐργάτης τοῦ Εὐαγγελίου, πού ἐγκωμιάζεται ἀπὸ τὸν Παῦλο γιὰ τὸ ἥθος καὶ τὴν ἀρετὴ του (Α΄ Κορ. 16, 17-18). Πῆγε μὲ τὸν Στεφανᾶ καὶ τὸν Φουρτουνάτο (βλ. παρακάτω) στὴν Ἐφεσο, μεταφέροντας ἐφόδια γιὰ τὴν ἀνάγκη τῶν Ἐφεσίων χριστιανῶν. Τελειώθηκε, κατὰ τὸ συναξάρι του, «*λιμῶ καὶ δίψῃ*».

Βαρνάβας (11 Ἰουνίου)

Κύπριος Ἰουδαῖος Ἑλληνοιστὴς καὶ ἡεῦίτης. Ἐγκατεστημένος στὴν Ἱερουσαλήμ στὰ χρόνια τοῦ Χριστοῦ, πίστεψε σ' Αὐτὸν κι ἔγινε ἓνας ἀπὸ τοὺς ἑβδομήντα μαθητὲς Του. «*Ἦν ἀνὴρ ἀγαθὸς καὶ πλήρης Πνεύματος Ἁγίου καὶ πίστεως*» (Πράξ. 11,24). Πρῶτα ἡεγόταν Ἰωσῆς, ἀλλὰ ὀνομάστηκε ἀπὸ τοὺς ἀποστόλους Βαρνάβας (= ὁ ἄνθρωπος τῆς παρηγορίας). Πούλησε τὸ μοναδικὸ του χωράφι καὶ διέθεσε τὰ χρήματα γιὰ τὴν ἱεραποστολή (Πράξ. 4, 36-37). Ἦταν αὐτὸς πού ὀδήγησε τὸν Παῦλο, μετὰ τὴ μεταστροφή του, στὸν Πέτρο καὶ τὸν Ἰάκωβο (Πράξ. 9,27). Ἀργότερα τὸν ἔφερε στὴν Ἀντιόχεια τῆς Συρίας. Ἐκεῖ ἐργάστηκαν ἱεραποστολικά γιὰ ἓναν ὀλόκληρο χρόνο (Πράξ. 11, 25-26). Ὑστερ' ἀπὸ κλήση τοῦ Ἁγίου Πνεύματος (Πράξ. 13,2), ἀνέλαβαν ἱεραποστολικὴ περιοδεία στὴν Κύπρο καὶ τὴ Μικρὰ Ἀσία, πού κράτησε τρία χρόνια. Ἀρχικά ἦταν μαζί τους καὶ ὁ ἀνηψιὸς τοῦ Βαρνάβα Ἰωάννης-Μάρκος, ὁ ὁποῖος ὅμως ἀπὸ τὴν Πέργη γύρισε στὰ Ἱεροσόλυμα. Ἀφοῦ ἱδρυσαν Ἐκκλησίες στὴν Ἀντιόχεια τῆς Πισιδίας, στὸ Ἰκόνιο, στὰ Λύστρα καὶ στὴ Δέρβη, ἐπέστρεψαν στὴν Ἀντιόχεια τῆς Συρίας. Ἀφοῦ ἔλαβαν μέρος στὴν ἀποστολικὴ σύνοδο τῶν Ἱεροσολύμων, τὸ 47 ἢ 48 (Πράξ.

15, 1-35), ἀποφάσισαν νὰ κάνουν δεύτερη ἱεραποστολικὴ περιοδεία. Ἐπειδὴ, ὅμως, ὁ Βαρνάβας ἐπέμενε νὰ πάρουν μαζί τους καὶ τὸν ἀνηψιὸ του, πού δὲν τὸν ἤθελε ὁ Παῦλος, ἀκολούθησαν τελικὰ διαφορετικούς δρόμους. Ὁ Παῦλος μὲ τὸν Σίλα τράβηξε γιὰ τὴ Συρία καὶ τὴν Κιλικία, ἐνῶ ὁ Βαρνάβας πῆγε μὲ τὸν Μάρκο στὴν Κύπρο (Πράξ. 15, 39-41), τῆς ὁποίας ἀναδείχθηκε πρῶτος ἐπίσκοπος. Ἀφοῦ χειροτόνησε ἐπισκόπους στὰ μεγάλα κέντρα τῆς μεγαλοπόλεως, ἀναχώρησε, κατὰ τὴν παράδοση, γιὰ νὰ κηρύξει τὸ Εὐαγγέλιο στὴ Ῥώμη, τὸ Μεδιόλανο τῆς Β. Ἰταλίας καὶ τὴν Ἀλεξάνδρεια τῆς Αἰγύπτου. Ὅταν ἤρθε πάλι στὴν Κύπρο, τὸ 57, βρῆκε μαρτυρικὸ θάνατο ἀπὸ τοὺς Ἰουδαίους.

Γάιος ὁ Κορίνθιος (5 Νοεμβρίου)

Βαπτίστηκε χριστιανὸς ἀπὸ τὸν ἴδιο τὸν Παῦλο (Α΄ Κορ. 1,14), μὲ τὸν ὁποῖο συνεργάστηκε ἀρμονικά καὶ ποικιλοτρόπα. Στὸ σπίτι του ἔμενε ὁ ἀπόστολος κάθε φορὰ πού βρισκόταν στὴν Κόρινθο. Ἐκεῖ, ἐπίσης, φιλοξενοῦνταν καὶ οἱ χριστιανοὶ ἄλλων Ἐκκλησιῶν, πού περνοῦσαν ἀπὸ τὴν πόλη (Ῥωμ. 16,23). Ἦγινε ἐπίσκοπος στὴν Ἐφεσο, ὅπου καὶ κοιμήθηκε.

Γάιος ὁ Μακεδών

«*Συνέκδημος*» τοῦ Παύλου (Πράξ. 19,29), κατοικοῦντο καὶ αὐτὸς στὴν Ἐφεσο, ὅπως ὁ Ἀρίσταρχος, ἀπὸ τὸν φανατισμένο ὄχλο. Ἀκολούθησε τὸν ἀπόστολο στὴν τρίτη ἱεραποστολικὴ περιοδεία του (52-56) στὴν Ἑλλάδα.

Γάιος ὁ Δερβαῖος

Ἀπὸ τοὺς πρῶτους μαθητὲς τοῦ Παύλου στὴ Δέρβη (Πράξ. 14, 20-21). Ἀκολούθησε τὸν ἀπόστολο στὴν πορεία του ἀπὸ τὴν Κόρινθο ὡς τὴν Ἀσία (Πράξ. 20,4).

Δημᾶς

Συνεργὸς τοῦ Παύλου (Φιλιπ. 1,24) ἀπὸ τὴ Θεσσαλονίκη. Ἀρχικά τοῦ συμπαραστάθηκε μὲ Ζῆλο, ἀκόμη καὶ ὅταν φυλακίστηκε στὴ Ῥώ-

μη (59-61). Ἀργότερα, ὅμως, ἄγνωστο πότε καὶ κάτω ἀπὸ ποιὲς συνθήκες, ἀπαρνήθηκε ὄχι μόνο τὸν Παῦλο ἀλλὰ καὶ τὸν Χριστὸ, «*ἀγαπήσας τὸν νῦν αἰῶνα*» (Β΄ Τιμ. 4,10).

Διονύσιος ὁ Ἀρεοπαγίτης (3 Ὀκτωβρίου)

Σοφὸς Ἀθηναῖος, μέλος τοῦ ἀνώτατου δικαστηρίου τῆς πόλεως, τοῦ Ἀρείου Πάγου, ἀπὸ ἐπίσημη οἰκογένεια. Πίστεψε στὸν Χριστὸ μετὰ τὸ κήρυγμα τοῦ Παύλου στὴν Ἀθήνα (Πράξ. 17,34). Πρῶτος ἐπίσκοπος τῶν Ἀθηνῶν. Τελειώθηκε μαρτυρικά.

Ἐπαίνετος (30 Ἰουλίου)

Ὁ πρῶτος χριστιανὸς τῆς Ἀχαΐας –γι' αὐτὸ ὁ Παῦλος τὸν ἀγαποῦσε ἰδιαίτερα (Ῥωμ. 16,5)–, μᾶλλον μέλος τῆς οἰκογένειας τοῦ Στεφανᾶ (Α΄ Κορ. 16,15). Πιστὸς ἀκόλουθος τοῦ ἀποστόλου, ἔγινε τελικὰ ἐπίσκοπος Καρθαγένης.

Ἐπαφρᾶς

Ἦταν ἀπὸ τὴς Κολοσσῆς. Στενὸς καὶ πιστὸς συνεργάτης τοῦ Παύλου, ὁ ὁποῖος τὸν ἀποκαλεῖ «*πιστὸν σύνδουλον*», «*πιστὸν διάκονον Χριστοῦ*» (Κολ. 1,7), «*δοῦλον Χριστοῦ*» (Κολ. 4,12), ἀλλὰ καὶ «*συναίχμηλον*» (Φιλιπ. 1,23), ἐπειδὴ ἔτρεξε κοντὰ του ὅταν ἦταν φυλακισμένος στὴ Ῥώμη. Ὁ Ἐπαφρᾶς κήρυξε στὴς πόλεις τῆς Φρυγίας καὶ ἔγινε πρῶτος ἐπίσκοπος Κολοσσῶν, ὅπου καὶ μαρτύρησε.

Ἐπαφρόδιτος (8 Δεκεμβρίου)

Μεγάλη ἐκτίμηση ἔτρεφε ὁ Παῦλος γιὰ τὸν Φιλιππησίω Ἐπαφρόδιτο, «*τὸν ἀδελφὸν καὶ συνεργὸν καὶ συστρατιώτην*», ὅπως τὸν ἀποκαλεῖ (Φιλιπ. 2,25), καὶ ζητοῦσε ἀπὸ τοὺς χριστιανούς τῶν Φιλιππῶν νὰ τὸν τιμοῦν ἰδιαίτερα, ἐπειδὴ ἔφτασε κοντὰ στὸν θάνατο γιὰ τὸ ἔργο τοῦ Χριστοῦ. Ἐβαλε σὲ κίνδυνο τὴ ζωὴ του, γιὰ νὰ μεταφέρει στὴ Ῥώμη, στὸν φυλακισμένο ἀπόστολο, χρηματικὴ βοήθεια τῶν Φιλιππησίων (Φιλιπ. 2, 27-30). Ὁ ἴδιος μετέφερε στὴ συνέχεια καὶ τὴν ἐπιστολὴ τοῦ Παύλου στὴν Ἐκκλησία τῶν Φιλιππῶν. Ἀργότερα καταστά-

θηκε ἐπίσκοπος Κολοφῶνος τῆς Ἰωνίας, ὅπου καὶ κοιμήθηκε.

Ἐραστος (10 Νοεμβρίου)

Ζοῦσε στὴν Κόρινθο καὶ ἦταν ταμίας τῆς πόλεως (Ῥωμ. 16,23). Πίστεψε στὸν Χριστὸ, ἀκούγοντας τὸ κήρυγμα τοῦ Παύλου, ὁ ὁποῖος τοῦ ἀνέθεσε τὸ διακόνημα τοῦ ταμίου τῆς τοπικῆς Ἐκκλησίας. Ἀργότερα πῆγε στὴν Ἐφεσο, γιὰ νὰ βοηθήσει τὸν ἀπόστολο στὸ κηρυκτικὸ του ἔργο, ἔπειτα στὴ Μακεδονία μὲ τὸν Τιμόθεο (Πράξ. 19,22) καὶ τέλος στὴν Κόρινθο (Β΄ Τιμ. 4,20). Μετὰ τὸ μαρτυρικὸ τέλος τοῦ Παύλου, ἔγινε ἐπίσκοπος στὴν Πανεάδα τῆς Φοινίκης, ὅπου καὶ τελειώθηκε εἰρηνικά.

Ἐρμᾶς (5 Νοεμβρίου)

Ἀναφέρεται στὴν ἐπιστολὴ τοῦ Παύλου πρὸς τοὺς Ῥωμαίους (16,14). Ἦγινε ἐπίσκοπος Φιλιππῶν, ὅπου καὶ τελειώθηκε εἰρηνικά.

Ἐρμῆς (8 Μαρτίου)

Ἀναφέρεται κι αὐτὸς στὴν πρὸς Ῥωμαίους ἐπιστολὴ (16,14). Ἦγινε ἐπίσκοπος Δαλματίας, ὅπου καὶ ἀναπαύθηκε εἰρηνικά.

Εὐβουλος (28 Φεβρουαρίου)

Ἀναφέρεται στὴ δεύτερη ἐπιστολὴ τοῦ Παύλου πρὸς τὸν Τιμόθεο (4,21).

Ζηνᾶς (4 Ἰανουαρίου)

Ἀναφέρεται στὴν ἐπιστολὴ τοῦ Παύλου πρὸς τὸν Τίτο (3,13), τὴν ὁποία καὶ μετέφερε στὸν παραλήπτη της μὲ τὸν Ἀπολλῶ. Ἦταν νομοδιδάσκαλος. Ἦγινε ἐπίσκοπος στὴ Διόσπολη τῆς Παλαιστίνης.

Ἡρωδίων (28 Μαρτίου)

Ἀναφέρεται στὴν ἐπιστολὴ τοῦ Παύλου πρὸς τοὺς Ῥωμαίους (16,11) ὡς «*συγγενῆς*» του, δηλαδὴ ὁμοεθνῆς του. Συνεργάστηκε καὶ μὲ τοὺς δύο κορυφαίους ἀποστόλους, Πέτρο καὶ Παῦλο. Ἀναδείχθηκε ἐπίσκοπος Νέων Πα-

τρών, όπου δέχθηκε και τό στεφάνι του μαρτυρίου.

Ίάσων (29 Ἀπριλίου)

Ἐντιμος πολίτης τῆς Θεσσαλονίκης, ἄκουσε τόν Παῦλο νά κηρύσσει στήν πόλη κατά τή δεύτερη ἱεραποστολική περιοδεία του (49-52) καί ἀμέσως πίστεψε στόν Χριστό. Φιλοξένησε στό σπίτι του τόν ἀπόστολο καί τόν συνεργάτη του Σίλλα, γι' αὐτό προπηλακίστηκε καί κατηγορήθηκε στους ἄρχοντες ἀπό τούς φανατικούς Ἰουδαίους (Πράξ. 17, 5-9). Πέντε χρόνια ἀργότερα βρέθηκε στήν Κόρινθο μέ τόν Παῦλο, ὁ ὁποῖος ὕστερ' ἀπό λίγο τόν κατέστησε ἐπίσκοπο τῆς γενείρας του Ταρσοῦ. Κατά τήν παράδοση, κήρυξε τόν Χριστό καί στήν Κέρκυρα, ὅπου κοιμήθηκε.

Ἰοῦστος (30 Ὀκτωβρίου)

Προσῆλυτος τῆς Κορίνθου, πού πίστεψε καί βαπτίστηκε χριστιανός. Ὃταν ὁ Παῦλος, ἀγανακτισμένος ἀπό τίς βίαιες ἀντιδράσεις καί τίς βρισιές τῶν Ἰουδαίων τῆς πόλης, σταμάτησε νά κηρύσσει στή συναγωγή, ὁ Ἰοῦστος τοῦ παραχώρησε τό σπίτι του, γιά νά διδάσκει ἐκεῖ τόν λόγον τοῦ Θεοῦ (Πράξ. 18,7).

Κάρπος (26 Μαΐου)

Χριστιανός ἀπό τήν Τρωάδα. Στό σπίτι του ἔμεινε ὁ Παῦλος, ὅταν ἐπισκεπτόταν τήν πόλη. Ἐναφέρεται στή δεύτερη ἐπιστολή τοῦ ἀποστόλου πρὸς τόν Τιμόθεο (4,13), ἀπ' ὅπου μαθαίνουμε ὅτι ἐκεῖνος τοῦ εἶχε ἐμπιστευθεῖ προσωπικά του εἶδη. Κοιμήθηκε ὡς ἐπίσκοπος Βάρνας (ἢ Βερόνης) τῆς Θράκης.

Κλήμης (10 Σεπτεμβρίου)

Ζηλωτής χριστιανός ἀπό τούς Φιλίππους, πού κακοπάθησε μαζί μέ τόν Παῦλο γιά τή διάδοση τοῦ Εὐαγγελίου, ὅπως ὁ ἀπόστολος σημειώνει στήν ἐπιστολή του πρὸς τούς Φιλιππησίους (4,3). Ἐγίνε ἐπίσκοπος Σάρδεων, ὅπου καί κοιμήθηκε εἰρηνικά.

32. Κούαρτος (10 Νοεμβρίου)

Καταγόταν ἀπό τή Ρώμη, ἀλλὰ ἔμεινε στήν Κόρινθο. Ἐναφέρεται στήν ἐπιστολή τοῦ Παύλου πρὸς τούς Ρωμαίους (16,23). Ἐναδείχθηκε ἐπίσκοπος Βηρυτοῦ τοῦ Λιβάνου.

33. Κρήσκης (30 Ἰουλίου)

Τό 64, κατά τή δεύτερη φυλάκιση καί λίγο πρὶν ἀπό τόν μαρτυρικό θάνατο τοῦ Παύλου, ὁ Κρήσκης στάληκε ἀπό τόν ἀπόστολο στή Γαλιλαία τῆς Μ. Ἀσίας (Β' Τιμ. 4,10) γιά νά στηρίξει πνευματικά τούς ἐκεῖ χριστιανούς. Ἐγίνε ἐπίσκοπος τῆς γαλιτικῆς Χαλκηδόνος, ὅπου καί ἐπισφράγισε τήν ποιμαντική του διακονία μέ τό μαρτύριο.

34. Κρίσπος

Ἀρχισυνάγωγος τῆς Κορίνθου, πού, ἀκούγοντας τό κήρυγμα τοῦ Παύλου, πίστεψε μαζί μ' ὄλο του τό σπίτι (Πράξ. 18,8) καί βαπτίστηκε ἀπό τόν ἀπόστολο (Α' Κορ. 1,14). Ἐγίνε ἐπίσκοπος Αἰγίνης.

Λίνος (5 Νοεμβρίου)

Ρωμαῖος χριστιανός, συμπαραστάτης τοῦ Παύλου κατά τή δεύτερη φυλάκισή του. Ἐναφέρεται στή δεύτερη ἐπιστολή τοῦ ἀποστόλου πρὸς τόν Τιμόθεο (4,21). Ἐγίνε ἐπίσκοπος Ρώμης καί μαρτύρησε μέ ἀποκεφαλισμό.

Λουκάς ὁ εὐαγγελιστής (18 Ὀκτωβρίου)

Ὁ μοναδικός γιατρός ἀνάμεσα στους συνεργάτες τοῦ Παύλου. Ὃταν ὁ ἀπόστολος ἀρρώστησε στή Γαλιλαία, ὁ Λουκάς πῆρε ἐνεργό μέρος στίς περιοδεῖες του. Τόν ἀκολούθησε στή δεύτερη περιοδεία του μέχρι τούς Φιλίππους, ὅπου κήρυξε κι αὐτός «ταῖς συνεληθούσαις γυναιξίν» (Πράξ. 16,13), καί στήν τρίτη μέχρι τή Μίλητο. Μαζί του πάηι, μέσω Κῶ, Ρόδου, Πατάρων, Τύρου καί Καισάρειας, πῆγε στά Ἱεροσόλυμα, γιά νά τόν ἀκολουθήσει μέχρι τή Ρώμη μέσω τῆς Κρήτης καί τῆς Μελίτης. Βρέθηκε κοντά στόν δάσκαλό του, ὅταν αὐτός φυλακίστηκε. Καί μετά τήν ἀποφυλάκισή του, τόν

ἀκολούθησε στήν τέταρτη ἱεραποστολική περιοδεία του. Στό πλευρό τοῦ Παύλου ἦταν καί κατά τή δεύτερη φυλάκιση ἐκεῖνου στή Ρώμη. Ὁ Λουκάς ἔγραψε τό τρίτο Εὐαγγέλιο καί τίς Πράξεις τῶν Ἀποστόλων. Κήρυξε τόν Χριστό στή Δαλματία καί τή Γαλιλία.

Λούκιος

Ἰουδαῖος ἀπό τήν Κυρηναική Λιβύη. Ἐνας ἀπό τούς πρώτους χριστιανούς πού κήρυξαν τό εὐαγγέλιο στήν Ἀντιόχεια τῆς Συρίας, ὅπου καί συνδέθηκε στενά μέ τόν Παῦλο. Ὡς «προφήτη» καί «διδάσκαλο» τόν ἀναφέρουν οἱ Πράξεις (13,1). Συνεργάστηκε μέ τόν ἀπόστολο στήν Κόρινθο (Ρωμ. 16,21) καί ἀλλοῦ.

Μάρκος ὁ εὐαγγελιστής (25 Ἀπριλίου)

Λεγόταν Ἰωάννης· τό ὄνομα Μάρκος ἦταν ρωμαϊκό ἐπώνυμό του. Εἶχε εὐσεβῆ μητέρα, τή Μαρία, στό σπίτι τῆς ὁποίας, στά Ἱεροσόλυμα, γίνονταν οἱ συνάξεις τῶν πρώτων χριστιανῶν. Ἐκεῖ γνωρίστηκε μέ τόν ἀπόστολο Πέτρο, ἀπό τόν ὁποῖο διδάχθηκε τή χριστιανική πίστη. Ἦταν ἀνεψιός τοῦ Βαρνάβα (Κολλ. 4,10), μαζί μέ τόν ὁποῖο ἀκολούθησε τόν Παῦλο στήν πρώτη του περιοδεία. Κήρυξαν στήν Κύπρο, ὅταν ὅμως πέρασαν στή Μ. Ἀσία ὁ Μάρκος ἄφησε τούς δύο ἀποστόλους καί γύρισε πίσω. Δώδεκα χρόνια ἀργότερα βρέθηκε δίπλα στόν φυλακισμένο Παῦλο, στή Ρώμη (Φιλήμ. 24). Λίγο πρὶν ἀποφυλακιστεῖ ὁ ἀπόστολος τόν ἔστειλε στή Μ. Ἀσία, συστήνοντάς τον στους Κολλοσσαεῖς: «...Μᾶρκος ὁ ἀνεψιός Βαρνάβα, περί οὗ ἐλάβετε ἐντολὰς· ἐάν ἔλθῃ πρὸς ὑμᾶς, δέξασθε αὐτόν» (Κολλ. 4,10). Ὃταν ὁ Παῦλος φυλακίστηκε γιά δεύτερη φορά, ζήτησε νά πάει καί πάηι ὁ Μάρκος κοντά του. «Μᾶρκον ἀναλαβών», ἔγραψε στόν Τιμόθεο, «ἄγε μετά σεαυτοῦ· ἔστι γάρ μοι εὐχρηστος εἰς διακονίαν» (Β' Τιμ. 4,11). Ἐτσι συμπαραστάθηκε στόν ἀπόστολο ὡς τή στερνή ὥρα τῆς ἐπίγειας ζωῆς του. Μετά τόν μαρτυρικό θάνατο τοῦ Παύλου, ὁ Μάρκος ἐργάστηκε ἱεραποστολικά στήν Αἴγυπτο. Ἰδρυσε τήν Ἐκκλησία τῆς Ἀλεξάνδρειας, ὅπου καί θανατώθηκε ἀπό τούς εἰδωλολάτρες. Ἐκεῖ ἔγραψε καί τό Εὐαγγέλιό του.

Μνάσων

Ἐναφέρεται στίς Πράξεις τῶν Ἀποστόλων (21,16) ὡς Κύπριος, «ἀρχαῖος μαθητής», πού φιλοξένησε τόν Παῦλο μέ τούς συνεργάτες του, ὅταν ἐκεῖνος, μετά τό τέλος τῆς τρίτης περιοδείας του, ἐπέστρεψε στά Ἱεροσόλυμα.

Νάρκισσος (31 Ὀκτωβρίου)

Ἐναφέρεται στήν πρὸς Ρωμαίους ἐπιστολή (16,11). Διετέλεσε ἐπίσκοπος Ἀθηνῶν. Ἐδῶ, λόγω τῆς θαυμαστῆς ἱεραποστολικῆς δράσης του, κίνησε τήν ἐχθρότητα τῶν εἰδωλολατρῶν, οἱ ὁποῖοι τόν θανάτωσαν μέ τρόπο μαρτυρικό.

Νηρεῦς

Ἐναφέρεται στήν πρὸς Ρωμαίους ἐπιστολή (16,15).

Νυμφᾶς (28 Φεβρουαρίου)

Διάκονος τοῦ εὐαγγελίου στή Λαοδίκεια τῆς Μ. Ἀσίας. Στό σπίτι του συνάζονταν καί τελοῦσαν τή θεία λατρεία οἱ χριστιανοί τῆς πόλης. Ἐναφέρεται στήν πρὸς Κολλοσσαεῖς ἐπιστολή (4,15).

Ὀλυμπᾶς (10 Νοεμβρίου)

Ἐναφέρεται στήν πρὸς Ρωμαίους ἐπιστολή (16,15).

Ὀνήσιμος (15 Φεβρουαρίου, 22 Νοεμβρίου)

Ὁ Ὀνήσιμος (=χρήσιμος) ἦταν δοῦλος τοῦ Φιλήμονα, πλούσιου ἐμπόρου ἀπό τίς Κολλοσσές, ὁ ὁποῖος εἶχε ἐλकुσει στή χριστιανική πίστη ἀπό τόν Παῦλο. Κάποτε ὁ Ὀνήσιμος, ὑποκύπτοντας στόν πειρασμό τῆς κλοπῆς, δραπέτευσε στή Ρώμη. Ἐκεῖ τόν εἶδε ὁ Ἐπαφρᾶς, ἀπό τίς Κολλοσσές, τόν ἀναγνώρισε καί τόν ὁδήγησε στόν φυλακισμένο τότε Παῦλο, ἀπό τόν ὁποῖο γνώρισε τήν ἀλήθεια κι ἔγινε χριστιανός. Γι' αὐτό λίγο ἀργότερα ὁ ἀπόστολος, στέλνοντάς τον πίσω στόν Φιλήμονα ὄχι πιά «ὡς δοῦλον, ἀλλ' ὑπέρ δοῦλον, ἀδελφόν ἀγαπητόν» (Φιλήμ. 16), θά τοῦ γράψει: «Παρακαλῶ σε περί

τοῦ ἐμοῦ τέκνου, ὃν ἐγέννησα ἐν τοῖς δεσμοῖς μου, Ὁνήσιμον, τὸν ποτέ σοι ἄχρηστον, νυνὶ δὲ σοὶ καὶ ἐμοὶ εὐχρηστον» (Φιλήμ. 10-11). Ὁ Φιλήμων, ὅμως, δὲν θέλησε νὰ τὸν στερήσει ἀπὸ τὸν Παῦλο, γι' αὐτὸ τοῦ τὸν ἔστειλε πίσω. Ἀπὸ τότε ὁ Ὁνήσιμος ἔγινε στενός συνεργάτης τοῦ ἀποστόλου. Μετὰ τὸ μαρτύριο τοῦ τελειοῦ, ἔδρασε ιεραποστολικά στὴ Ρώμη. Γιά τὴ δράση του αὐτὴ φυλακίστηκε καὶ βασανίστηκε ἀπὸ τὸν ἔπαρχο Τέρτυλο. Τέλος, ἐξορίστηκε στοὺς Ποτιόλους, ἀλλὰ καὶ ἐκεῖ συνέχισε τὸ κήρυγμα τοῦ θείου λόγου. Ἔτσι συνελήφθη πάλι καὶ ὁδηγήθηκε στὸν ἴδιο ἔπαρχο, ὁ ὁποῖος τὸν παρέδωσε στὸν μαρτυρικό θάνατο.

Ὁνσιφόρος (7 Σεπτεμβρίου)

Γνώρισε τὴ χριστιανικὴ πίστη ἀπὸ τὸν ἴδιο τὸν Παῦλο στὴν πατρίδα του, τὴν Ἔφεσο, ὅπου ὁ ἀπόστολος δοκίμασε πολλοὺς πειρασμούς καὶ μεγάλες θλίψεις. Ὁ Ὁνσιφόρος τοῦ συμπαραστάθηκε καὶ τὸν ἀνακούφισε. Ἀλλὰ καὶ ὅταν ὁ Παῦλος φυλακίστηκε στὴ Ρώμη, πῆγε κοντά του καὶ τὸν διακόνησε (Β΄ Τιμ. 1,16-18). Ἀναδείχθηκε ἐπίσκοπος Κολοφῶνος καὶ διακρίθηκε γιὰ τὴ διδασκαλία καὶ τὴ φιλανθρωπία του.

Οὐρβανός (31 Ὀκτωβρίου)

Ἀναφέρεται στὴν πρὸς Ρωμαίους ἐπιστολή (16,9). Ἀναδείχθηκε ἐπίσκοπος τῆς Μακεδονίας καὶ θανατώθηκε ἀπὸ τοὺς εἰδωλολάτρεις.

Πατρόβας (4 Νοεμβρίου)

Ἀναφέρεται στὴν πρὸς Ρωμαίους ἐπιστολή (16,14). Διετέλεσε ἐπίσκοπος Ποτιόλων.

Πούδης (14 Ἀπριλίου)

Ρωμαῖος συγκλητικός. Συμπαραστάθηκε στὸν δέσμιο Παῦλο τόσο στὴν πρώτη ὅσο καὶ στὴ δεύτερη φυλάκισή του στὴ Ρώμη. Ὁ ἀπόστολος τὸν ἀναφέρει στὴν τελευταία του ἐπιστολή, στὸν Τιμόθεο (Β΄ Τιμ. 4,21). Λίγο μετὰ τὸν μαρτυρικό θάνατο τοῦ Παύλου, μαρτύρησε καὶ ὁ Πούδης μὲ ἀποκεφαλισμό.

Ροῦφος (8 Ἀπριλίου)

Γιὸς τοῦ Σίμωνα τοῦ Κυρηναίου, πού ἀξιώθηκε νὰ πάρει στὸν ὦμο του τὸν σταυρό τοῦ Χριστοῦ, ὅταν Ἐκεῖνος πορευόταν πρὸς τὸν Γολγοθᾶ (Μάρκ. 15,21). Ἡ οἰκογένεια τοῦ Σίμωνα, ἀφοῦ πίστεψε στὸν Κύριο, μετοίκησε ἀπὸ τὰ Ἱεροσόλυμα στὴ Ρώμη καὶ διακρίθηκε στὴν ἐκεῖ Ἐκκλησία. Ὁ Ροῦφος συνδέθηκε πνευματικά μὲ τὸν Παῦλο καὶ ἔγινε συνεργάτης του «ἐκλεκτός» (Ρωμ. 16,13). Κήρυξε τὸ εὐαγγέλιο στὴ Βοιωτία καὶ χειροτονήθηκε ἐπίσκοπος Θηβῶν, ὅπου τελειώθηκε μαρτυρικά.

Σεκοῦνδος

Χριστιανός ἀπὸ τὴ Θεσσαλονίκη. Συνόδευσε τὸν Παῦλο, στὴν τρίτη του ιεραποστολική περιοδεία, ἀπὸ τὴν Ἑλλάδα μέχρι τὴν Ἀσία (Πράξ. 20,4).

Σίλλας ἢ Σιλουανός (30 Ἰουλίου)

Ὁ σημαντικότερος, μετὰ τὸν Βαρνάβα, συνεργάτης τοῦ Παύλου στὴν ιεραποστολή. Εἶχε ἐξέχουσα θέση ἀνάμεσα στοὺς χριστιανούς τῶν Ἱεροσολύμων, γι' αὐτὸ, μὲ ἀπόφαση τῆς τοπικῆς Ἐκκλησίας, συνόδευσε τὸν Παῦλο καὶ τὸν Βαρνάβα στὴν Ἀντιόχεια, ὅπου μετέφεραν τὴν ἐπιστολή τῆς Ἀποστολικῆς Συνόδου (Πράξ. 15,22). Ἐπειτα ὁ Παῦλος πῆρε τὸν Σίλλα ὡς συνεργάτη του στὴ δεύτερη περιοδεία του στὴν Ἀσία καὶ τὴ Μακεδονία (Πράξ. 15,40). Μαζὶ ἐπισκέφθηκαν τὴ Δέρβη, τὰ Λύστρα, τὸ Ἰκόνιο καὶ τὴν Ἀντιόχεια. Ἀφοῦ πέρασαν ἀπὸ τὴ Γαλιατία, κατέβηκαν στὴν Τρωάδα, ὅπου ὁ Παῦλος κλήθηκε μὲ ὄραμα νὰ περάσει στὴν Εὐρώπη. Στοὺς Φιλίππους συνελήφθησαν, ραβδίστηκαν καὶ φυλακίστηκαν. Μέσα στὴ φυλακὴ κέρδισαν τὸν δεσμοφύλακα μαζί μ' ὅλη του τὴν οἰκογένεια, χάρη σ' ἐκεῖνον τὸν συνταρακτικό σεισμό (Πράξ. 16,16-40). Ἐπειτα φεύγουν γιὰ τὴ Θεσσαλονίκη κι ἀπὸ κεῖ γιὰ τὴ Βέροια, ὅπου ἰδρύουν Ἐκκλησίες. Στὴ συνέχεια ὁ Παῦλος πηγαίνει στὴν Ἀθήνα, ἐνῶ ὁ Σίλλας ἔμεινε μὲ τὸν Τιμόθεο στὴ Μακεδονία. Τὸν Παῦλο τὸν συνάντησαν λίγο ἀργότερα στὴν

Κόρινθο (Πράξ. 17,16· 18,5). Ὁ Σίλλας δὲν ἀναφέρεται ὡς ἀκόλουθος τοῦ Παύλου μετὰ τὴν ἀναχώρηση τοῦ τελειοῦ ἀπὸ τὴν Κόρινθο, καθὼς γίνεται ἔκτοτε συνεργάτης τοῦ ἀποστόλου Πέτρου στὴ Ρώμη.

Στάχυς (31 Ὀκτωβρίου)

Ἀναφέρεται στὴν πρὸς Ρωμαίους ἐπιστολή (16,9). Ἀπὸ τὸν πρωτόκλητο ἀπόστολο Ἀνδρέα χειροτονήθηκε πρῶτος ἐπίσκοπος Βυζαντίου, ὅπου καὶ ἐπισκόπευσε δεκαεξί χρόνια (38-54).

Στεφανᾶς (15 Ἰουνίου)

Ἦταν ὁ πρῶτος Κορίνθιος πού πίστεψε στὸν Χριστό. Βαπτίστηκε μαζί μ' ὅλη του τὴν οἰκογένεια ἀπὸ τὸν ἴδιο τὸν Παῦλο (Α΄ Κορ. 1,16). Ἡ οἰκογένεια αὐτὴ πρόσφερε ἀνεκτίμητη ὑπηρεσία στὴν Ἐκκλησία: «... εἰς διακονίαν τοῖς ἁγίοις ἔταξον ἑαυτοῦς» (Α΄ Κορ. 16,15) Ὁ Στεφανᾶς, πού ἐγκωμιάζεται ἀπὸ τὸν Παῦλο (Α΄ Κορ. 16,17-18), πῆγε μὲ τὸν Ἀχαϊκό καὶ τὸν Φουρτουνάτο στὴν Ἔφεσο, μεταφέροντας ἐφόδια γιὰ τίς ἀνάγκες τῶν ἐκεῖ χριστιανῶν.

Σωσθένης (8 Δεκεμβρίου)

Ἀρχισυνάγωγος τῆς Κορίνθου. Ξυλοκοπήθηκε ἀπὸ τὸν ὄχλο μπροστὰ στὸν ἀνθύπατο Γαλιλιῶνα, ὅταν ὁ τελευταῖος ἀρνήθηκε νὰ καταδικάσει τὸν Παῦλο (Πράξ. 18, 12-17). Πίστεψε στὸν Χριστό καὶ ἔγινε συνεργάτης τοῦ ἀποστόλου τῶν ἐθνῶν, τὸν ὁποῖο ἀκολούθησε στὴν Ἔφεσο. Εἶναι ὁ γραφέας τῆς Α΄ πρὸς Κορινθίους ἐπιστολῆς (Α΄ Κορ. 1,1). Ἀναδείχθηκε ἐπίσκοπος Κολοφῶνος.

Σωσίπατρος ἢ Σώπατρος (29 Ἀπριλίου)

Συνεργάτης τοῦ Παύλου ἀπὸ τὴ Βέροια (Πράξ. 20,4). Τὸν ἀκολούθησε, στὴν τρίτη ιεραποστολική του περιοδεία, ἀπὸ τὴν Ἑλλάδα μέχρι τὴν Ἀσία. Ἀναδείχθηκε ἐπίσκοπος Ἰκονίου. Τέλος, κατὰ τὴν παράδοση, πῆγε στὴν Κέρκυρα, ὅπου κήρυξε τὴ χριστιανικὴ πίστη μαζί μὲ τὸν Ἰάσονα. Τελειώθηκε μαρτυρικά.

Τέρτιος (30 Ὀκτωβρίου)

Συνεργάτης τοῦ Παύλου ἀπὸ τὴν Κόρινθο. Εἶναι ὁ γραφέας τῆς πρὸς Ρωμαίους ἐπιστολῆς (Ρωμ. 16,22). Ἀναδείχθηκε ἐπίσκοπος Ἰκονίου μετὰ τὸν Σωσίπατρο.

Τιμόθεος (22 Ἰανουαρίου)

Ὁ τρίτος σημαντικότερος συνεργάτης τοῦ Παύλου μετὰ τὸν Βαρνάβα καὶ τὸν Σίλλα. Πίστεψε στὸν Χριστό, ὅταν, μαζί μὲ τὴ γιαγιά του Λωῖδα καὶ τὴ μητέρα του Εὐνίκη, ἄκουσε τὸν Παῦλο νὰ κηρύσσει στὴ γενέτειρά του, τὰ Λύστρα (Β΄ Τιμ. 1,5). Ὁ ἀπόστολος τὸν πῆρε μαζί του στὴ δεύτερη περιοδεία του (Πράξ. 16,3). Ἐφτασαν στὴν Τρωάδα καὶ ἀπὸ ἐκεῖ πῆγαν στοὺς Φιλίππους, στὴ Θεσσαλονίκη καὶ στὴ Βέροια. Στὴν πόλη αὐτὴ ἔμεινε ὁ Τιμόθεος γιὰ τὸν καταρτισμό τῶν πιστῶν, ἐνῶ ὁ Παῦλος ἔφυγε γιὰ τὴν Ἀθήνα, ἐπειδὴ τὸν καταδίωκαν οἱ Ἰουδαῖοι τῆς Θεσσαλονίκης. Ἀργότερα ἦρθε καὶ ὁ Τιμόθεος στὴν Ἀθήνα, ὅπου συνάντησε τὸν δάσκαλό του καὶ πῆρε τὴν ἐντολή ν' ἀνεβῆ στὴ Θεσσαλονίκη γιὰ νὰ στηρίξει τοὺς πιστοὺς (Α΄ Θεσ. 3,2). Σύντομα, ὅμως, κατέβηκε στὴν Κόρινθο, γιὰ νὰ βρεθεῖ πάλι στὸ πλευρὸ τοῦ Παύλου (Πράξ. 18,5), τὸν ὁποῖο ἀκολούθησε καὶ στὴν Ἔφεσο. Ἐκεῖ ἀνέλαβε νέα ἀποστολή, νὰ μεταβῆ μαζί μὲ τὸν Ἔραστο στὴ Μακεδονία (Πράξ. 19,22), ὅπου ἔπειτα ἀπὸ λίγο ἦρθε καὶ ὁ Παῦλος. Ὅταν ὁ ἀπόστολος ἀποφάσισε νὰ ἐπιστρέψει στὴν Ἀσία, πῆρε καὶ πάλι μαζί του τὸν Τιμόθεο (Πράξ. 20,4). Πῆγε μὲ εἰδικὴ ἀποστολή καὶ στὴν Κόρινθο (Α΄ Κορ. 4,17). Μαζὶ μὲ τὸν Λουκᾶ θεωρεῖται ὡς ὁ πιὸ πιστός καὶ σταθερός συνεργάτης τοῦ Παύλου, ὁ ὁποῖος τὸν ἀποκαλεῖ «ἰσόψυχόν» του (Φιλιπ. 2,20) καὶ τοῦ ἀπευθύνει τίς δύο γνωστές ἐπιστολές μὲ ποιμαντικὲς συμβουλές. Μετὰ τὴν ἐξορία τοῦ Θεολόγου Ἰωάννη στὴν Πάτμο, ὁ Τιμόθεος χειροτονήθηκε ἀπὸ τὸν Παῦλο ἐπίσκοπος Ἐφέσου, ὅπου καὶ τελειώθηκε μαρτυρικά.

Τίτος (25 Αὐγούστου)

Εἰδωλολάτρης ἀρχικά, γνώρισε τὴ χριστιανικὴ ἀλήθεια στὴν πατρίδα του, τὴν Ἀντιόχεια τῆς

Συρίας, από τον Παύλο, τον οποίο ακολούθησε στη δεύτερη επίσκεψή του στα Ίεροσόλυμα για την Αποστολική Σύνοδο (Γαλ. 2,1). Ώς απεσταλμένος του διδασκάλου του πήγε στην Κόρινθο τρεις φορές, με ισάριθμες επιστολές, για να ειρηνεύσει τους εκεί διαιρεμένους χριστιανούς. Ήφερε σε πέρας την αποστολή του με επιτυχία (Β΄ Κορ. 7,13), οργάνωσε μάλιστα και τη «λογία» των Κορινθίων για τους φτωχούς χριστιανούς των Ίεροσολύμων. Ο Παύλος, στην τέταρτη αποστολική του περιοδεία, τον εγκατέστησε επίσκοπο Κρήτης. Λίγο αργότερα, με τη γνωστή ποιμαντική του επιστολή «πρός Τίτον», τον κάλεσε στη Νικόπολη της Ηπείρου. Ο Τίτος πήγε εκεί και στη συνέχεια ακολούθησε τον απόστολο αιχμάλωτο στη Ρώμη, όπου κατευθύνθηκε για ιεραποστολικούς λόγους στη Δαλματία (Β΄ Τιμ. 4,10). Μετά το μαρτύριο του Παύλου γύρισε στην Κρήτη. Κοιμήθηκε ειρηνικά σε μεγάλη ηλικία.

Τρόφιμος (14 Απριλίου)

Έφεσιος είδωλολάτρης, πού πίστεψε στον Χριστό όταν ο Παύλος κήρυξε στη γενέτειρά του. Συνεργάτης και συνοδοιπόρος του αποστόλου όταν εκείνος, μετά την τρίτη περιοδεία του γύρισε στη Μακεδονία και πήρε τον δρόμο για την Ασία και τα Ίεροσόλυμα (Πράξ. 20,4). Ακολούθησε τον διδάσκαλό του και στην τέταρτη ιεραποστολική του περιοδεία, αναγκάστηκε όμως να τον αποχωριστεί στη Μίλητο, επειδή αρρώστησε (Β΄ Τιμ. 4,20). Μετά την ανάρρωσή του, έτρεξε στη Ρώμη, αλλά δεν είναι γνωστό αν πρόφτασε τον Παύλο ζωντανό. Πάντως μαρτύρησε κι εκείνος εκεί με αποκεφαλισμό.

Τύραννος

Έλληνας φιλόσοφος, στη σχολή του οποίου, στην Ήφεσο, ο Παύλος κήρυξε τον Χριστό για δύο χρόνια (Πράξ. 19,9-10).

Τυχικός (8 Δεκεμβρίου)

Έφεσιος κι αυτός, έλκύστηκε στην πίστη από τον Παύλο κι έγινε «ἀγαπητός ἀδελφός» του

και «πιστός διάκονος ἐν Κυρίῳ» (Έφ. 6,21). Ήταν μέλος της συνοδείας του αποστόλου από την Κόρινθο και τη Μακεδονία μέχρι την Ασία και τα Ίεροσόλυμα (Πράξ. 20,4). Μετέφερε στην Εκκλησία της Ήφεσου την προς Έφεσίους επιστολή του Παύλου (Έφ. 6,21-22) και στην Εκκλησία των Κολοσσών την προς Κολοσσαείς επιστολή του (Κολ. 4,7-8). Για μικρά χρονικά διαστήματα αντικατέστησε στα καθήκοντά τους τον Τιμόθεο και τον Τίτο (Β΄ Τιμ. 4,12· Τίτ. 3,12), όταν αυτοί κλήθηκαν από τον Παύλο. Ήμεινε κοντά στον διδάσκαλό του ώσπου αυτός μαρτύρησε στη Ρώμη και έπειτα έγινε επίσκοπος Κολοφώνος, διάδοχος του Σωσθένη.

Φιλήμων (22 Νοεμβρίου)

Είναι ο παραλήπτης της μικρότερης επιστολής του Παύλου, από τον οποίο γνώρισε τη χριστιανική αλήθεια στην Ήφεσο. Κατοικούσε στις Κολοσσές και ήταν εύπορος. Είχε βαθιά πίστη στον Κύριο κι έδειχνε αγάπη σ' όλους τους χριστιανούς (Φιλήμ. 5). Παραχωρούσε το σπίτι του για τις συνάξεις των Κολοσσαέων πιστών (Φιλήμ. 2). Αναδείχθηκε επίσκοπος Γάζης, για να υποστεί τελικά μαρτυρικό θάνατο.

Φιλόλογος (5 Νοεμβρίου)

Αναφέρεται στην προς Ρωμαίους επιστολή (16,15). Χειροτονήθηκε από τον πρωτόκλητο απόστολο Ανδρέα επίσκοπος Σινώπης.

Φλέγων (8 Απριλίου)

Αναφέρεται στην προς Ρωμαίους επιστολή (16,14). Αναδείχθηκε επίσκοπος Μαραθώνος και τελειώθηκε μαρτυρικά.

Φουρτουνάτος (15 Ιουνίου)

Αναφέρεται στην Α΄ προς Κορινθίους επιστολή (16,17). Ήταν μέλος της αποστολής των Κορινθίων χριστιανών πού επισκέφθηκαν τον Παύλο στην Ήφεσο. Μαρτύρησε με αποκεφαλισμό.

Μ.Σ.Π.

NOMOKANONIKA

Έρώτηση:

Δικαιολογείται, ή εστω συγχωρείται, αμέλεια για ή κατά την εξάσκηση της ορθόδοξης ιεραποστολής;

Απάντηση:

Σε προηγούμενο νομοκανονικό σημείωμα (βλ. «Πάντα τά έθνη», Ιούλι. - Σεπτ. 1998, σελ. 26-27) είχαμε κάνει λόγο για τον δόλο που ενδέχεται να υποκρύπτεται σε όρισμένες προσωπικές ή οργανωμένες ιεραποστολικές προσπάθειες και τό οποίο υποκειμενικό αυτό στοιχείο του άδικου καταλήγει να νοθεύει την έννοια της γνήσιας ιεραποστολής και να την υποβιβάζει στό επίπεδο του προσηλυτισμού, στό επίπεδο τ.έ. μιās άδικης πράξης.

Στό παρόν γνωμοδοτικό σημείωμα απαντώντας στην άνωτέρω έρώτηση θά κάνουμε λόγο για ένα άλλο υποκειμενικό στοιχείο του άδικου (μιās άδικης μή πράξεως, μιās άπραξίας) πού θά λέγαμε ότι βρίσκεται στό άλλο άκρο, στόν αντίποδα, του δόλου. Ώστόσο και αυτό τό στοιχείο υποστέλλει τη σημαία της ιεραποστολής, την υποβιβάζει σε μία άπασχόληση περιφερειακή ή περιθωριακή, αν δέν την καταβιβάζει στό επίπεδο της αγγαρίας και της άνυπαρξίας.

Αυτό τό στοιχείο στό άδικο είναι και λέγεται αμέλεια. Καί επί του προκειμένου, είναι ή άδιαφορία ή ή όλιγωρία για την ιεραποστολή και κατά την ιεραποστολική δράση ιδίως εκείνων πού έχουν ένταχθεί ή έκκληγεί προς τόυτό. Κατά πρώτον βεβαίως αυτό άφορά στους επίσκοπους, πού είναι οι άμεσοι διάδοχοι των Αποστόλων, προς τους οποίους έχει πεί και λέει ο Κύριος «πορευθέντες μαθητεύσατε πάντα τά έθνη, βαπτίζοντες αυτούς εις τό όνομα του πατρός και του υίου και του άγιου πνεύματος» (Μαθ. 28,19).

Γιά να συνεχίσουμε όμως, να έρευνήσουμε και να έμβαθύνουμε στό θέμα της αμέλειας μεταφέρουμε κατ' αρχάς τον νη΄ αποστολικό κανόνα, ό οποίος διακελεύεται γενικώς: «Επίσκοπος, ή πρεσβύτερος άμελών του κλήρου, ή του λαού, και μή παιδεύων αυτούς την ευσέβειαν, άφοριζέσθω· επιμένων δέ τη άμελεία και ραθυμία καθαιρείσθω» (Γ. Ράλλη - Μ. Ποτλή, *Σύνταγμα των θείων και ιερών κανόνων*, τόμ. Β΄, σελ. 75).

Γιά μία ανάλογη αμέλεια όμιλούν και οι ρκα΄ρϋλα΄ και ργκ΄ρϋβ΄ κανόνες της Συνόδου της Καρθαγένης της Αφρικής, οι όποιοι αναφέρονται και ειδικότερα στους αίρετικούς. Ο πρώτος πιό συγκεκριμένα λέει: «Όμοίως ήρεσεν, ίνα, οίτινεσδήποτε άμελώσι των τόπων των άνηκόντων τη αύτων καθέδρα (έπαρχία, έπισκοπή) προς τό τούτους κερδάναι εις την καθολικήν ένότητα, έγκληθώσιν από των γειτνιώντων αυτοίς έπιμελών επίσκόπων, περί του μή αναβάλλεσθαι τόυτό πράξαι» (Ρ.-Π., τόμ. Γ΄, σελ. 580 έξ.). Οι κανόνες αυτοί έγκαλούν και έπιτιμούν τον επίσκοπο, ό όποίος «άμελεί» να όδηγήσει στην ευαγγελική αλήθεια τον λαό της επισκοπής του και να φέρεi άκόμη και τους αίρετικούς πού βρίσκονται σ΄ αυτήν στόν όρθό δρόμο, «προς την ένότητα της Εκκλησίας» (Πρβλ. και «Πηδάλιον», σελ. 533-534).

Κατ' αναλογία, λοιπόν, επιλήψιμη είναι και ή αμέλεια των επίσκόπων στό να διδάξουν και να ευαγγελισθούν τον μακράν του Χριστού άνθρωπο και να τον όδηγήσουν στην καθολική εκκλησία, ή όποία άκριβώς λέγεται καθολική, γιατί έκτός των άλλων έχει σκοπό να περιλάβει στους κόλπους της όλους τους ανθρώπους, όλων των έθνών, σύμφωνα με την προηγούμενη έντολή του Ι. Χριστού.

Όταν ένας κληρικός είναι έντεταλμένος και υποχρεωμένος ως διάδοχος των αποστόλων να συνεχίζει τό έργο τους, για να εκπληρώσει και να «πληροφορήσει» (Β΄ Τιμ. 4,5) την αποστολή του, αναμφιβόλως είναι υπεύθυνος και υπόλογος και ένοχος όταν άμελεί. Ούτε είναι δυνατόν να δικαιολογείται ότι όλιγωρεί, επειδή τάχα άποφεύγει να προσηλυτίσει, ότι δηλαδή άποφεύγει να άσκήσει προσηλυτισμό. Μήπως οι άποστολοι έπρόβαλαν κάποια τέτοια επιφύλαξη ή δικαιολογία, όταν ο Κύριος τους άνέθεσε να κηρύξουν και να διαδώσουν τό ευαγγέλιό Του;

Αντιθέτως ο Απ. Παύλος λέει: «Ουαί γάρ μοι εστιν εάν μή ευαγγελίσωμαι» (Α΄ Κορ. 9,16). Ή Αλληλωστε οι άποστολοι είχαν επίγνωση της θείας αποστολής τους

καί τή μαρτυρία τῆς συνειδήσεώς τους, ὅτι δέν προσηλυτιζαν σέ δικές τους ιδέες, οὔτε στρατολογοῦσαν ὀπαδούς δικούς τους, ἀλλῆ ἀναδείκνυαν υἱούς καί μαθητές τοῦ Τριαδικοῦ Θεοῦ καί τῶν ἐντολῶν Του (Ματθ. 28,19). Καί γι' αὐτό ἀλλήωστε δέν φοβόντουσαν ἢ δέν ἐδίσταζαν καί νά μαρτυρήσουν καί νά θυσιαστοῦν ἀκόμη, προκειμένου νά εὐαγγελιστοῦν ὀρθά, γιά νά σωθοῦν ἀνθρώπινες ψυχές.

Ἐπομένως ἐκεῖνος ὁ ὁποῖος ἀδιαφορεῖ, ἀμελεῖ καί ὀλιγωρεῖ στήν πραγματοποίηση καί ἐκπλήρωση τῆς ἱεραποστολικῆς του ὑποχρέωσης, δέν δικαιολογεῖται, ἀλλῆ εἶναι ἔνοχος βαρείας ἀμέλειας, ἐφ' ὅσον μάλιστα πρόκειται περὶ τῆς σωτηρίας ψυχῶν.

Καί τό ἀξιοπαρατήρητο καί ἀξιοσημείωτο εἶναι, ὅτι τελικῶς μέ τήν ἀμέλειά του αὐτή γίνεται συνένοχος τῶν προσώπων ἐκείνων, τά ὁποῖα πράγματι ἀσκοῦν προσηλυτισμό μέ δόλο, μέ δόλια μέσα καί μέ ἰδιοτελεῖς σκοπούς. Μέ τήν ἀμέλειά του ἀφήνει ἐλεύθερο πεδίο δράσεως στόν προσηλυτισμό. Μέ τήν ἀμέλειά του αὐτή συντελεῖ ὡς συνένοχος νά καταδυναστεύεται ὁ ἀνυποψίαστος ἄνθρωπος καί νά περιορίζεται ἢ ἐλευθερία καί ἡ ὀρθή κρίση τῆς θρησκευτικῆς συνειδήσεώς του. Ἡ ἀδικαιολόγητη ἀμέλεια τοῦ ἀρμόδιου ὀργάνου γιά τή διάσωση τοῦ περιπλανώμενου καί παραπλανημένου ἀνθρώπου συνεπάγεται ἕνα εἶδος συμμετοχῆς στόν ἀλλότριον προσηλυτισμό.

Εἶπαμε πιό πάνω ὅτι ἡ ἀμέλεια βρίσκεται στό ἄλλο ἄκρο τοῦ δόλου, προκειμένου νά προβοῦμε στό χαρακτηρισμό μιᾶς ἀδικῆς πράξης, στό χαρακτηρισμό τοῦ προσηλυτισμοῦ. Ὅμως ἐδῶ βλέπουμε ὅτι συναντῶνται τά στοιχεῖα αὐτά, ὅπως ἀλλήωστε ἔχει καταστῆ παροιμιώδης ἡ σχετική ἐκφραση, ὅτι τά ἄκρα συναντῶνται.

Ἐπομένως καί γιά μιᾶ γενικότερη καί ἀμφίπλευρη θεώρηση τῆς διαχωριστικῆς γραμμῆς μεταξύ προσηλυτιστικῆς καί ἱεραποστολικῆς πράξεως, θά καταλήγαμε στήν ἐξῆς διαπίστωση: Ὅτι ἱεραποστολική πράξη εἶναι ἐκείνη, ἡ ὁποία εἶναι ἀπαλλαγμένη δόλου καί βαρείας ἀμέλειας. Εἶναι ἐκείνη ἡ ὁποία γίνεται χωρίς ἴδιο ὄφελος, ἀλλῆ τελεῖται ἀπό καθῆκον πρὸς τή διάδοση τῆς ἀλήθειας τοῦ Θεοῦ καί πρὸς πραγματοποίηση τῆς ἀγάπης πρὸς τόν συνάνθρωπο. Μία πράξη γιά νά εἶναι ἱεραποστολική καί ὄχι προσηλυτιστική πρέπει νά κινεῖται πιό πέρα ἀπό τόν ἐγωκεντρισμό τοῦ δόλου

καί πιό δῶ ἀπό τήν ἐγωπάθεια τῆς (βαρείας) ἀμέλειας. Καταλήγουμε, λοιπόν, ὅτι δέν δικαιολογεῖται ἡ ἀμέλεια, ὅπως καί ὁ δόλος στήν ἐξάσκηση τῆς κανονικῆς (κατ' ἀκρίβεια) καί νόμιμης ὀρθόδοξης ἱεραποστολῆς.

Ἴσως δικαιολογεῖται μόνο σέ ὀρισμένες ειδικές περιπτώσεις ἡ φαινομενική (ὄχι ἡ σκόπιμη) ἀμέλεια. Παραδείγματος χάριν δικαιολογεῖται στήν περίπτωση ἐκείνη πού ἀναφέρει ὁ ρκα' / ρηλ' καν. τῆς Καρθαγένης. Ὅταν δηλαδή «ὁ Ἐπίσκοπος, εἰς ὃν ὑπόκεινται οἱ αἰρετικοί, μεταχειρίζεται τήν φαινομένην ἀμέλειαν ταύτην δι' οἰκονομίαν τινά, τήν ὁποίαν ἐζήτησαν οἱ αἰρετικοί, ἵνα εἰρηνικώτερα καί ἀβίαστα ἐπιστραφῶσιν, (ὡσάν ὁποῦ ἂν ἐμεταχειρίζετο ἐπιμέλειαν καί σπουδήν περισσοτέραν, ἤθελαν σκληρυνθῆ διὰ αὐτήν ἐκεῖνοι)». Φυσικά δέ καί αὐτό πρέπει νά διαπιστωθεῖ καί νά «φανερωθῆ μετά διαγνώσεως καί κρίσεως τῶν ἐπισκόπων», ὅπως ἐρμηνεύει ὁ ἅγιος Νικόδημος, στοὺς ὁποίους θά ἀνατεθεῖ ἡ ἐξέταση τῆς σχετικῆς περιπτώσεως («Πηδάλιον», σελ. 534).

Ἄν ὡστόσο δέν δικαιολογεῖται μιᾶ τέτοια ἀμέλεια, ὅμως συγχωρεῖται τελικῶς ἀπό τήν Ἐκκλησία, ὅπως καί κάθε παράπτωμα, κατόπιν βεβαίως τῆς ἐπιβεβλημένης ὑπομνήσεως ἀπό τοὺς ἀρμοδίους καί τῆς ὀφειλομένης ἀναποκρίσεως ἀπό τόν ἀμελήσαντα. Αὐτό ὑποδεικνύεται καί ἀπό τοὺς ἀνωτέρω ἀναφερθέντες σχετικούς κανόνες τῆς Καρθαγένης (πρβλ. τὰ «ἔως οὗ πειθαρχήσῃ» καί «ἔως οὗ τοῦτο πληρώσῃ»), τῆς ὁποίας οἱ κανόνες, ἄς σημειωθεῖ, ἐπικυρώθηκαν ἀπό τήν Πενθέκτη Οἰκουμ. Σύνοδο καί ἀπέκτησαν καθολικό κύρος.

Βεβαίως καί «διά ταῦτα» ὅλες οἱ περιπτώσεις καί τῆς ἀκριβείας καί τῆς οἰκονομίας κατὰ τήν ἐμφάνιση τῆς ἀμέλειας, ὅπως καί σ' ἄλλα φαινόμενα τῆς ἐκκλησιαστικῆς ζωῆς, πρέπει νά ἐξετάζονται καί νά κρίνονται ἀπό τά ἀρμόδια συνοδικὰ ὄργανα τῆς Ἐκκλησίας.

Υ.Γ. Γιά τήν προώθηση καί πραγματοποίηση μιᾶς γνήσιας ἱεραποστολικῆς δράσεως καί ὁ ἀείμνηστος συνάδελφος Ἡλίας Βουλγαράκης ἐν συνεννοήσει καί μέ τόν Μακαριώτατο Ἀρχιεπίσκοπο Ἀθβανίας κ.κ. Ἀναστάσιο φρόντισαν νά ἰδρυθεῖ καί Σχολή Ἐξωτερικῆς ἱεραποστολῆς, καθώς καί Ἐδρα ἱεραποστολικῆς στή Θεολογική Σχολή τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν, στίς ὁποῖες εἶχε τήν τιμὴ νά συνεργασεῖ καί ὁ ὑπογράφων.

Παναγιώτης Ἰ. Μπούμης

«τῶν δέ μαθητῶν καθώς ὑπορεῖτό τις ὠρισαν ἕκαστος αὐτῶν εἰς διακονίαν πέμψαι τοῖς... ἀδελφοῖς»

(Πράξ. ια' 29)

Ἄπό 1-7-2009 ἕως 30-9-2009 προσεφέρθηκαν στό Γραφεῖο Ἐξωτερικῆς ἱεραποστολῆς τῆς Ἀποστολικῆς Διακονίας τά παρακάτω χρηματικά ποσά γιά τό ἱεραποστολικό ἔργο ἀπό τοὺς:

Τοτό Χ.Θ. 20 • Wassiliadis G. 40 • Ἀγαθοπούλου Δ. 30 • Ἀδελφίδου Ἐ. 50 • Ἀθανασίου Ἐ. 50 • Ἀλικᾶκο Γ. 106,39 • Ἀλιμπέρτη Ἀ. 200 • Ἀμοργιανιώτη Φ. 150 • Ἀναγνωστόπουλο Π. 20 • Ἀναγνωστοπούλου Ἐ. 300 • Ἀναγνωστοπούλου Μ. Ν. 100 • Ἀναστασιάδη Π. 280 • Ἀντωνάτο Ἄ. 100 • Ἀντωνιάδου Ἀ. 100 • Ἀντωνιάδου Χ. 300 • Ἀντωνόπουλο Κ. 150 • Ἀνώνυμο (Γ.Ε. 6037) 50 • Ἀνώνυμο (Α.Α. 4615) 100 • Ἀνώνυμο (Α.Α. 4635) 50 • Ἀνώνυμο (Γ.Ε. 5749) 500 • Ἀνώνυμο (Γ.Ε. 5232) 500 • Ἀνώνυμο (Γ.Ε. 4927) 300 • Ἀνώνυμο (Γ.Ε. 4926) 600 • Ἀνώνυμο (Γ.Ε. 4923) 100 • Ἀνώνυμο (Γ.Ε. 6168) 200 • Ἀνώνυμο (Γ.Ε. 6167) 300 • Ἀνώνυμο (Γ.Ε. 6094) 100 • Ἀνώνυμο (Γ.Ε. 6076) 200 • Ἀνώνυμο (Γ.Ε. 5979) 50 • Ἀνώνυμο (Γ.Ε. 5969) 50 • Ἀνώνυμο (Γ.Ε. 5507) 20 • Ἀνώνυμο (Γ.Ε. 5506) 20 • Ἀνώνυμο (Γ.Ε. 4452) 5 • Ἀνώνυμο (Γ.Ε. 5349) 300 • Ἀνώνυμο (Γ.Ε. 5348) 500 • Ἀνώνυμο (Γ.Ε. 5339) 10 • Ἀνώνυμο (Γ.Ε. 4347) 100 • Ἀνώνυμο (Γ.Ε. 6066) 50 • Ἀνώνυμο (Α.Α. 4645) 20 • Ἀνώνυμο (Γ.Ε. 5483) 10 • Ἀνώνυμο (Α.Α. 4622) 50 • Ἀνώνυμο (Α.Α. 4619) 20 • Ἀνώνυμο (Γ.Ε. 4521) 50 • Ἀνώνυμο (Γ.Ε. 6043) 60 • Ἀνώνυμο (Γ.Ε. 4449) 68,86 • Ἀνώνυμο (Γ.Ε. 5948) 1.000 • Ἀνώνυμο (Γ.Ε. 5951, 5952) 400 • Ἀνώνυμο (Γ.Ε. 4787) 70 • Ἀνώνυμο (Γ.Ε. 5675) 100 • Ἀνώ-

νυμο (Γ.Ε. 6069) 1.000 • Ἀνώνυμο (Γ.Ε. 4782) 300 • Ἀνώνυμο (Γ.Ε. 5860) 100 • Ἀνώνυμο (Γ.Ε. 5426) 50 • Ἀνώνυμο (Γ.Ε. 5430, 5433, 5402, 5429, 5405) 16.000 • Ἀνώνυμο (Γ.Ε. 4346) 100 • Ἀνώνυμο (Γ.Ε. 5436, 5442, 5444, 5440, 5438) 13.000 • Ἀνώνυμο (Γ.Ε. 4574, 5970) 300 • Ἀνώνυμο (Γ.Ε. 6085) 20 • Ἀνώνυμο (Γ.Ε. 4544, 5966, 5976) 180 • Ἀνώνυμο (Γ.Ε. 5462) 1.000 • Ἀνώνυμο (Γ.Ε. 4510, 4522) 1.000 • Ἀνώνυμο (Α.Α. 4604) 20 • Ἀνώνυμο (Γ.Ε. 5998) 300 • Ἀνώνυμο (Γ.Ε. 5946) 100 • Ἀνώνυμο (Γ.Ε. 6084) 30 • Ἀνώνυμο (Γ.Ε. 6047, 6093) 240 • Ἀνώνυμο (Γ.Ε. 4555) 100 • Ἀνώνυμο (Γ.Ε. 5344) 50 • Ἀποστολίδου Ἐ. 100 • Ἀποστόλου Β. 30 • Ἀργυριάδου Β. 60 • Ἀτματζίδη Ἀ. 25 • Ἀττάρτ Ἀ. 10 • Βακαδάρη Ἰ. 190 • Βάκρο Γ. 400 • Βασιλάκη Σ. 450 • Βασιλειάδη Π. 40 • Βασιλείου Κ. 50 • Βασιλοπούλου Π. 50 • Βαϊνᾶ Γ. 180 • Βενιέρη Α. 80 • Βέττα Γ. 60 • Βιζένκο Γ. καί Ἀ. 30 • Βιτωράτου Ἀ. 100 • Βλασόπουλο Γ. 60 • Βογιατζιδάκη Μ. 50 • Βογιατζόγλου Ἐ. 20 • Βοδιώτη Δ. 50 • Βοθονάκη Ἐ. 30 • Γεωργίου Ἰ. 100 • Γεωργιά Γ. 100 • Γιαλαμά Ἐ. 50 • Γιαννακόπουλο Χ. 100 • Γιαννόπουλο Α. 100 • Γκανασούλη Τ. 90 • Γκατζούρα Ἀ. 20 • Γκότση Χ. 50 • Γκριλίθα Ἀ. 40 • Γραμματικοῦ Ἀ. 100 • Γραμματικοῦ Σ. 50 • Γυαλίστρα Δ. 100 • Δαΐδου Μ. 50 • Δελητόλα Θ. 110 • Δεμερτζίδη Ν. 140 • Δνημάκου Μ. 65 • Δημητροπούλου Ν. 100 • Διαμαντή Ἡ. 35 • Δοβρίδου Ἄ. 500 • Δρακουλάκη Μ. 50 • Δριβηλᾶ Γ. 100 • Δρόσο Σ. 80 • Ἐλευθερίου Ε. 500 • Εὐθυμιάδου Σ. 150 • Εὐθυμίου Γ. 350 • Εὐθυμίου Ο. 40 • Ζαζοπούλου Δ. 50 •

Ζαλακώστα Β. 900 • Ζάρρου Μ. 100 • Ζαφειρόπουλο Π. 50 • Ζαχαριάδου Θ. 150 • Ζουμπουλόγλου Χ. 120 • Ζωγιά Ε. 100 • Ζωγράφου Ἀ. 50 • Ἡσυχαστήριο «Οἱ ΑΓ. ΘΕΟΔΩΡΟΙ» 30 • Θεοδοσιάδου Ε. 150 • Θεοδωράκη Β. 70 • Θεοδωράκη Φ. 50 • Ἰακώβου Κ. 60 • Καββούρη Ἰ. 200 • Καγκιλήρη Ἀ. 250 • Κακράτζα Ἀ. 90 • Καλλῆ Π. 60 • Καλλιτέρη Α. 50 • Καλοβελώνη Γ. 30 • Καντᾶ Ν. 50 • Καντιδάκη Ἰ. 30 • Καραγιάννη Γ. 20 • Καραγιάννη Κ. 360 • Καραμανλῆ Γ. 100 • Καραμπίνη Ξ. 50 • Καραολάνη Κ. 100 • Καρκάνη Φ. 20 • Καρλοβασίτη Δ. 20 • Καρύδη Ε. 100 • Κατράκη Ἀ. 100 • Κεκάκη Μ. 15 • Κεραμιδάρη Π. 30 • Κετσεά Σ. 25 • Κηπουργό Γ. 30 • Κολλόκα Α. 50 • Κομπούλη Μ. 30 • Κοντογιάννη Ε. 50 • Κουκουβίνο Β. 25 • Κουκουβίνο Ἰ. 25 • Κουλοπούλου Ἐ. 100 • Κουπαράνη Σ. 100 • Κουρεϊλίδου Ἐ. 20 • Κουτάντου Μ. 300 • Κουτονιά Π. 100 • Κουτσίκου Κ. 30 • Κουτσογιάννη Δ. 60 • Κουτσόπουλο Σ. 30 • Κουτσούκου Φ. 30 • Κουτσουράκη Π. 50 • Κουτσούρη Γ. 5.000 • Κρητικό Β. 100 • Κρίτσα Σ. 30 • Κροκίδη Ἰ. 50 • Κυπριωτάκη Κ. 50 • Κυριαζοπούλου Σ. 200 • Κύρηλα Σ. 100 • Κωνσταντινίδη Ε. 90 • Λάκκα Σ. 300 • Λαμπρινίδου Μ. 70 • Λαπιώτη Ἐ. 150 • Λεβάνου Γ. 25 • Λεῖσου Μ. 50 • Λιανού Ἀ. 200 • Λιανού Ἄ. 200 • Λιβιεράτου Δ. 50 • Λουδάρο Ἐ. 100 • Λούντζη Α. 300 • Μαζωνάκη Ἐ. 100 • Μακροπούλου Ἐ. 20 • Μάληφα Γ. τοῦ Ἡ. 50 • Μαντζάνα Π. 10 • Μανωλᾶ Λ. 50 • Μανωλοπούλου Μ. 10 • Ματαλιωτάκη Λ. 200 • Μασσινοῦ Ἀ. 100 • Μασσιώτα Ἐ. 50 • Μελαγιοῦ Ἰ. 100 • Μελαχροινό Ἰ. 20 • Μεντάκη Σ. 200 • Μεραντζῆ Ε. 15

• Μιχαλάκη Ά. 30 • Μιχαλάκη Α. 20 • Μπακομήτρο Π. 50 • Μπινικό Ν. 90 • Μποζόπουλο Κ. 60 • Μπινώρη Π. 100 • Μπουζούλα Έ. 15 • Μπούρμα Έ. 400 • Μπουρσινού Β. 50 • Μπουτζέλη Ζ. 20 • Μωραγιάννη Γ. 20 • Μωυσιδή Ν. 50 • Νάννου Ε. 100 • Ναό Άγ. Δημητρίου 100 • Νασσοπούλου 40 • Νικολάου Δ. 100 • Νικολιδάκη Β. 115 • Νταντή Σ. 50 • Ντελή Έ. 20 • Ξενίτη Β. 30 • Όρφανόπουλο Γ. 120 • Παδουβά Ν. 150 • Παλαμίδα Λ. 100 • Πάλληλα Ί. 20 • Παναγιώτου Δ. 50 • Παναγιωτσονάκο Γ. Σ. 50 • Πανούση Μ. 100 • Παντζόπουλο 30 • Παντζοπούλου Ά. 60 • Παντογιού Π. 180 • Παπαβασιλείου Ά. 40 • Παπαγεωργίου Γ. 300 • Παπαδάκη 50 • Παπαδημητρίου Ά. 300 • Παπαδόπουλο Σ. 200 • Παπαδοπούλου Έ. 250 • Παπαθανασίου Ά. 160 • Παπαθωμοπούλου Ί. 20 • Παπαχαρίση Δ. 150 • Παρρασκευοπούλου Ά. 50 • Παρδαλό Ά.

40 • Παρίση Π. 200 • Πασχάλη Δ. 50 • Πατούνα Έ. 60 • Πατρικαλάκη Χ. Τ. 50 • Παϊδούση Ά. 20 • Πετσετάκη Ε. 200 • Πιτσάκη Ά. 100 • Πλατάκη Ε. 30 • Πολίτη Τ. 50 • Πολύζο Σ. 50 • Πυριόχο Λ. 170 • Ρήγκο Ά. 50 • Ριζάκη Σ. 60 • Ρούσο Β. 500 • Σαββέλη Χ. 150 • Σακελλάρη Γ. 200 • Σακισλή Μ. 200 • Σαρακνό Χ. 100 • Σαρτζετάκη Ε. 600 • Σεμερτζίδου Σ. 100 • Σεφερίδου Π. 50 • Σιγάλα Ά. 100 • Σινανίδη Ί. 30 • Σινοπούλου Γ. 10 • Σκίκο Ν. 200 • Σκουμπά Ί. Δ. 30 • Σοηδάτο Ε. 150 • Σουβατζή - Σπανού Χ. 30 • Σοφιανό Δ. 600 • Σπανού Χ. 50 • Σπυροπούλου Ά. 20 • Στάθη Μ. 60 • Σταματάκη Σ. 100 • Σταματάτου Γ. 50 • Σταματοπούλο Ά. 20 • Σταυρόπουλο Π. 30 • Σταυρουλιδάκη Β. 200 • Στεργίου Π. 30 • Στρατάκου Χ. 100 • Συμεωνίδου Ά. 200 • Σφαλιτού Φ. 850 • Σχοινά Β. 200 • Σχολή Άπολυτρωτική Ύψ. Θεοτόκου 2.420 • Τασιού

Ά. 35 • Τασιούλη Μ. 1.500 • Τζοάννου Σ. 300 • Τζουανάκη Ε. 20 • Τομαζινάκη Μ. 500 • Τουτζόγλου Μ. 50 • Τραϊκάκη Σ. 60 • Τρικαλοπούλου Μ. 200 • Τσαβού Μ. 200 • Τσαβταρίδου Ά. 5.000 • Τσακογιάννη Π. 20 • Τσάκωνα Σ. 50 • Τσαλιγάκη Μ. 20 • Τσελεμέγκου Ζ. 150 • Τσεμπελίκο Ί. 2.000 • Τσικαλά Δ. 30 • Τσιρή Ε. 200 • Τσιρώνη Ρ. 30 • Τσολλάκο Ί. 300 • Φακλήρη Ί. του Θ. 100 • Φούγια Κ. 300 • Φραγκοδημήτρη Κ. 50 • Φράγκου Π. 50 • Φραγκούδη Έ. 70 • Χαιράκη Σ. 70 • Χαλιβατζόγλου Π. 20 • Χαμηλοθώρη Κ. 50 • Χαμουρούδη Λ. 100 • Χαραλαμπίδη Ε. 90 • Χαραλαμπίδου Έ. 150 • Χαράμη Φ. 50 • Χαρδαλιούμα Έ. 20 • Χατζηπαπαδόπουλο Κ. 50 • Χατζηπρίμο Θ. 50 • Χατζησταυρίδου Ά. 350 • Χαϊντούτη Θ. 100 • Χήρα Ά. 100 • Χριστοφίδου Μ. 25 • Ψαρουδάκη Π. 30.

Επιμέλεια: Εύαγγελος Δ. Ζουρδούμης

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Νηπιαγωγείο στην Tshikara του Congo † ο Κ.Α.Ί.	2
Πραγματικότητα και φαντασία στο άποστολικό έργο «Καμερούν 2009 ή ... 139 μ.Χ.!» † ο Καμερούν Γρηγόριος	3
Μέ αφορμή την προίκα Ίερομόναχος Θεολόγος	9
Έπίσκεψη του Μακ. Πατριάρχη Άλεξανδρείας κ.κ. Θεοδώρου Β΄ στην Έκκλησία της Ελλάδος	10
Τόν εύγνωμονούμε † ο Πισιδίας Σωτήριος	12
Ένα κεράκι στη μνήμη του Καθηγητή Άναστ. Περιβολίδη	13
Θυρανοίξια Ναού στο Μπενίν † ο Ν.Α.	14
Ίστορικό γεγονός για την Όρθόδοξη Έκκλησία μας † ο Κεντρώας Άφρικής Ίγνάτιος	16
Οι συνεργάτες του Άποστόλου Παύλου στην ιεραποστολή Μ.Σ.Π.	18
Νομοκανονικά Παν. Ί. Μπούμης	27
Δωρητές Εύαγγελος Δ. Ζουρδούμης	29

Έξωφυλλο - Όπισθόφυλλο:

Ό Σεβ. Μητροπολίτης Ζάμπιας κ. Ίωακείμ με τους μαθητές του Δημοτικού Σχολείου της Ίεραποστολής, που εγκαινιάσθηκε πρόσφατα στη Λουσόκα.

Πάντα τά έθνη

ΒΡΑΒΕΙΟ ΑΚΑΔΗΜΙΑΣ ΑΘΗΝΩΝ

Έτος ΚΗ΄, τεύχος 112, Όκτ.-Νοέμ.-Δεκ. 2009

Τριμηνιαίο ιεραποστολικό περιοδικό

ΚΩΔΙΚΟΣ 3536

* Πληροφορεί με τρόπο υπεύθυνο για τίς ορθόδοξες ιεραποστολικές προσπάθειες ανά τον κόσμο.

* Ένημερώνει πάνω στην πολύμορφη πραγματικότητα του κόσμου, που περιλαμβάνει τόσα έθνη με ποικίλα προβλήματα και χαρίσματα.

Ίδιοκτήτης: Άποστολική Διακονία της Έκκλησίας της Ελλάδος - Ίωάννου Γενναδίου 14 - Άθήνα 115 21.

Έκδοτης-Διευθυντής: Ό Έπίσκοπος Φαναρίου κ. Αγαθάγγελος, Γενικός Διευθυντής της Άποστολικής Διακονίας της Έκκλησίας της Ελλάδος, Ίασιου 1, 115 21 Άθήνα.

Ίδρυτής: Ό Αρχιεπίσκοπος Τιράνων και πάσης Άλβανίας κ. Άναστάσιος, Διετέλεσε Διευθυντής κατά τά έτη 1981-1992.

Υπεύθυνος Έλης: Αρχιμ. Άλέξιος Ψωίνος, Διευθυντής Ύπηρεσιών της Άποστολικής Διακονίας.

Σύνταξη - Έπιμέλεια εκδόσεως: Γραφείο Έξωτερικης Ίεραποστολής της Άποστολικής Διακονίας.

Έπιστολές - Έμβόλιμα: «ΠΑΝΤΑ ΤΑ ΕΘΝΗ» Άποστολική Διακονία, Ίω. Γενναδίου 14 — Άθήνα 115 21 — Τηλ. 210-7272.315 - 317, Fax 210-7272.310.

Συνδρομή για 1 χρόνο:

Έσωτερικού	€ 5
Κύπρου	€ 12
Ευρώπης	€ 12
Λοιπές χώρες	€ 14
Τμή τεύχους	€ 1,25

* Για τούς φοιτητές και μαθητές: € 2,50

* Η τιμή είναι συμβολική. Δέν αποσκοπεί στην κάλυψη των έξόδων εκδόσεως, αλλά στην υπεύθυνη διαμόρφωση ιεραποστολικής συνειδήσεως. Γίνονται δεκτές προαιρετικές προσφορές για την έκδοση του περιοδικού.

Προϊστάμενος Τυπογραφείου: Νικόλαος Κάλτζιας.
Διεύθυνση: Άσκληπιοΰ 10 - 175 64 Π. Φάληρο

ΠΑΝΤΑ ΤΑ ΕΘΝΗ (All Nations)

Year 28, No 112, Oct.-Nov.-Dec. 2009

The aims of the quarterly magazine "Panta ta Ethni" are:
* To provide information in a responsible way on Orthodox missionary efforts throughout the world.
* To arouse awareness of the multiform reality of the modern world.

Publisher: Bishop of Phanarion Agathangelos, General Director of Apostoliki Diakonia of the Church of Greece.

Founder: Archbishop of Tirana and all Albania Anastasios Yannoulatos. He was editor during 1981-1992.

Editorial Board: Foreign Mission Office of Apostoliki Diakonia of the Church of Greece.

Letters-Remittances: "ΠΑΝΤΑ ΤΑ ΕΘΝΗ" (All Nations)

Apostoliki Diakonia, 14, Io. Gennadiou St. — 115 21 Athens — GREECE. Tel. ++3210.7272.345.

Subscription for 1 year:

Greece	€ 5
Cyprus	€ 12
Europe	€ 12
Other countries	€ 14

Printed: By Apostoliki Diakonia of the Church of Greece.

Καλλιτεχνική επιμέλεια: Άποστολική Διακονία